

Çevre ve Değerlerde **PUSULA**

Çevre Duyarlıyım Değerlerime Sahip Çıkıyorum Projesi Aylık Eğitici Kılavuzu-Nisan 2025

Tasarruf-Duyarlılık

ISBN: 978-975-11-8266-1

*Çevreme Duyarlıyım
Değerlerime Sahip Çıkıyorum*

EĞİTİCİ KILAVUZU

Tasarruf-Duyarlılık

Nisan-2025

Genel Yayın Yönetmeni

Dr. Ahmet İŞLEYEN

Yayın Koordinatörü

Mustafa YILDIZ

Proje Koordinatörü

Abdulaziz GÜVEN

Editör

Nuray UĞURLUOĞLU

Yazarlar

Ayşegül CANDER

Bayram GÜRBÜZ

Gül Betül YILMAZ

Habibe YILMAZ

Muhammed Yasin DOLAŞ

Nuray UĞURLUOĞLU

Nurullah HATİPOĞLU

Semra ERDOĞAN

Sevda DEMİRBAĞ BAYRAK

Sevdegül ÇEKİÇ

Sibel ÇAVUŞ

Şeyma YILDIZ

Kapak ve İç Tasarım

Faize ULUSOY

Teknik İnceleme

İsmail Serhat ARABACI

Resimleme

Ahmet GEZER

Mehmet Ali KARAASLAN

ISBN: 978-975-11-8266-1

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ

Kılavuz Hakkında	4
Etkinlikler Uygulanırken Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar	5
Kılavuz Uygulama Rehberi	6
Aylık Çalışma Planı Oluşturma	6
Kılavuz İçerik Rehberi	13

1. HAFTA

Aktif Öğrenme	14
Şehir ve Kültür Gezisi	15
Dönüştürme Şampiyonu	15
Benim Kovam Hangisi	16
Cümleyi Tamamla	17
Bulmaca Zamanı	18
Çık Karşıma	20
Dönüşüm Evde Başlar	21
Katkını Sun	22
Şükür Günlüğüm	23
Farkındalık Haftam	23
Vakit Nakit	24
Edebî Metinler	26
Olmasa Da Olur Mu?	26
Nehir Kenarında Olsan Bile!	28
Tüketirken Tükenmeyelim	29
Dijital İçerik	30
Mesajını Güçlendir	31

2. HAFTA

Aktif Öğrenme	33
Ata Tohumları	33
Kart Eşleştirme	34
"Senin İçin Değerli Olan Ne?"	38
Sudoku	38
Etiket Hafiyeleri	40
Hacivat ve Karagöz Oyunu	41
Nelere Duyarlıyım?	46
Hakkımı Arıyorum	47
Görsel Yorumlama	47
Afet Çantamı Hazırlıyorum	48
Edebî Metinler	49
Seyir Tepesi	50
Bahçeyi Sulayan Bulut	52
"Anlıyorum Seni" Diyebilmek	53
Dijital İçerik	55
Mesajını Güçlendir	56

3. HAFTA

Aktif Öğrenme	58
Hikâye Canlandırma	58
Ekip Ruhu Her Yerde	59
Tohumdan Fidana	60
Çevremi Tanıyorum	61
İşe Yarar mı?	61
Ziyaret Defteri	62
Biliyor muydunuz?	63
Bayat Ekmek Pizzası	64
Ortak Evimiz İçin	65
Edebî Metinler	66
Aynada Ne Görüyorsun?	66
Aklım Almıyor	68
Dijital İçerik	71
Mesajını Güçlendir	72

VELİ ETKİNLİKLERİ

Toplanma Alanı	75
Sadeleşme Zamanı	75
Veli Mektubu	76

KILAVUZ HAKKINDA

ÇEDES Projesi kapsamında bu ayki değerlerimiz: tasarruf ve duyarlılıktır.

Tasarruf, bir şeyi dikkatli ve idareli kullanmaktır. Bu tanımdan anlaşılması gereken yalnızca maddi anlamda harcamalarımızı kısıtlamak değildir. Zamanı verimli kullanmak, doğal kaynakları bilinçli tüketmek, gereksiz tüketimden kaçınmak ve sahip olduklarımızın kıymetini bilmek de tasarruf bilincinin temelini oluşturur.

Duyarlılık ise duyarlı olma durumu, hassaslık, hassasiyet anlamlarına gelir. Çevremizde olup bitene kayıtsız kalmamayı, insanların, hayvanların ve doğanın haklarına saygı göstermeyi gerektirir. Toplumsal dayanışma, empati ve hoşgörü, duyarlılığı besleyen en önemli unsurlardır.

Günümüz dünyasında hızla tükenen kaynaklar, artan tüketim alışkanlıkları ve toplumsal duyarsızlık, hepimizi daha bilinçli bireyler olmaya davet ediyor. Gelecek nesillere daha yaşanabilir bir dünya bırakmak için hayatın her alanında tasarruflu ve çevreye duyarlı olma bilincini gençlerimize kazandırmak önem taşıyor.

Bizler, akşam pişirdiği yemekten belki canları çekmiştir diyerek komşusuna bir tabak götürmeyi âdet haline getirmiş annelerin çocuklarıyız.

İhtiyaç sahiplerine erzak dağıtırken onlar utanmasın diye gündüz değil de akşam karanlığını seçen veya istediği kadar alsın, verenin de kim olduğu bilinmesin diye sadaka taşları yapan ince düşünceli, duyarlı bir milletiz.

Kendisine gelen müşterinin istediği ürünü sattıktan sonra "Ben siftah yaptım. İsterseniz diğer ihtiyaçlarınızı da henüz siftah yapmayan komşumdan alın." diyen kanaatkâr bir ecdadın torunlarıyız.

Camilerin duvarlarına kuş evi yaparak hayvanları da unutmayan, kurduğu yüzlerce vakıfla her canlıya karşı duyarlılığını gösteren bir medeniyetin çocuklarıyız.

Bizler eğitimci olarak öğrencilerimizde kültürel mirasımızın nesiller boyu korunmasının, hayatın her alanında tasarruf yapmanın ve çevremizde olup bitenlere karşı duyarlı olmanın önemi konusunda farkındalık oluşturmaya hedefliyoruz.

Tasarruf ve duyarlılık değerlerini içeren kılavuzumuz, öğrencilerine değerler eğitimi verme gayretinde olan değerler kulübü temsilci öğretmenleri ve eğitimcilerin kullanımları için hazırlanan içeriklerden oluşmaktadır.

Kılavuzda, öğrencileri öğrenme çıktılarına ulaştıracak, okul içinde ve okul dışında (mahalle, yakın ve uzak çevre vb.), Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), Diyanet İşleri Başkanlığı (DİB) ve Gençlik ve Spor Bakanlığına (GSB) ait kurum ve kuruluşların tamamında, aile ve çevreyi de sürece dâhil edecek etkinliklere yer verilmiştir. İlham verici hikâyeler ve pratik ipuçları ile bu değerleri öğrencilerimizin günlük hayatına nasıl entegre edebileceğinizi keşfetmenizi umuyoruz.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde yer aldığı gibi değerlerimiz; kişinin varoluşsal olarak anlam kazanmasına, hayata anlam katmasına, kendi içinde ahenkli olmasına, ahlaklı ve erdemli bir kişilik yapısı kazanmasına ve tekâmülüne hizmet ederek içinde yaşadığımız toplumla bütünleşmesine ve nitelikli toplumsal ilişkiler geliştirmesine kılavuzluk eder.

Eğitici Kılavuzu hazırlanırken Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortak Metni'nde yer alan "Erdem-Değer-Eylem" modelindeki değerler ve süreç bileşenleri incelenerek hedefler oluşturulmuştur. Bu modelde ana hedef; eylemlerden değerlere, değerlerden erdemli insana, erdemli insandan nihai hedef olan "huzurlu aile ve toplum" ile "yaşanabilir çevrede huzurlu insan"a ulaşmaktır.

Maarif Modeli'ndeki değerler, içeriğin hazırlanmasında ve uygulanmasında temel teşkil etmiştir. Öğrencinin bu değerler çerçevesinde yakın ve uzak çevresiyle etkileşim içinde olması da hedeflenmiştir. Öğrencilerin iş birliği

yapabilmeleri, etkin öğrenmeyi gerçekleştirebilmeleri, öğrenme şekillerini ve bireysel farklılıklarını keşfedebilmeleri için farklı öğretim yöntem ve teknikleri kullanılmıştır.

Kılavuzdaki etkinlikler; öğrencileri düşünmeye, sorgulamaya ve olumlu davranışlar kazandırmaya teşvik eder. Öğrencilerin fiziksel, sosyal ve duygusal gelişimini destekler. Bu yönüyle kapsayıcı ve bütünleştirici bir özellik taşır. Ayrıca yapılan etkinlikler öğrencilerin:

- Millî, manevi, insani, ahlaki ve kültürel değerlere sahip çıkan,
- İnsan, şehir, kültür ve medeniyet arasında sağlıklı ilişkiler kuran,
- Sosyal sorumluluklarını bilen, tarihî mirasına sahip çıkan,
- Dengeli, duyarlı, öz denetimli bireyler olarak yetişmelerine katkıda bulunur.

ETKİNLİKLER UYGULANIRKEN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

1. Etkinlikleri uygulama esnasında öğrencilerin farklı becerileri, ihtiyaçları, hazırbulunuşlukları, ilgileri ve öğrenme tercihleri göz önünde bulundurularak uygun öğrenme-öğretme yöntem ve teknikleri dikkate alınmalıdır.
2. Eğitimci, yayımlanacak Yıllık Çalışma Planı ve Eğitimci Kılavuzları kapsamında çalışma planı hazırlamalı ve yürütmelidir.
3. Etkinlikler MEB Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği ile MEB Sosyal Etkinlik İzinleri Yönergesi dikkate alınarak hazırlanmalıdır.
4. Önceden hazırlık yapılması gereken etkinliklerde okul içinde ve dışında (mahalle, yakın ve uzak çevre vb.), Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), Diyanet İşleri Başkanlığı (DİB) ve Gençlik ve Spor Bakanlığına (GSB) ait kurum ve kuruluşların tamamında öğrenci ve veli bilgilendirilmeli; eğitim ortamının ya da etkinliklerin hazırlanabilmesi için ilgili kişilere yeterli süre verilmelidir.
5. Etkinlikler esnasında öğrencilere verilecek görevler, onların öz güvenini artıran ve onlara sorumluluk bilinci kazandıran nitelikte olmalıdır. Öğrencilerin eğlenerek öğrenebileceği ve gönüllü olarak aktif rol alacağı bir ortam hazırlanmalıdır.
6. Etkinlikler uygulanırken karşılıklı saygı ve sevgi iklimi oluşturulmalı; öğrencilerin kendilerini ifade edebilecekleri bir eğitim ortamı hazırlanmalıdır.
7. Etkinlikleri uygulama esnasında her öğrenciye fırsat verilecek ortam oluşturulmalıdır. Öğrenci sayısının fazla olduğu durumlarda öğrenciler gruplara ayrılmalı; grupların her seferinde farklı öğrencilerden oluşmasına ve yaş, cinsiyet, beceri, gelişim özellikleri açısından denk olmasına dikkat edilmelidir.
8. Aile katılımlı etkinlikler hazırlanırken aile bireylerinin (vefat, anne-baba ayrı, engellilik vb.) özel durumları dikkate alınmalıdır.
9. Araç gereç gerektiren etkinlikler için hazırlık yapılarak eğitim ortamına gidilmelidir.
10. Etkinlikler uygulanırken olağandışı bir durum yaşanmaması için gerekli önlem ve tedbirler alınmalıdır.
11. Proje kapsamında yapılacak etkinliklerde "Eğitici Kılavuzu"nu kullanmak esastır. Eğitimci, kılavuzda bulunmayan farklı bir etkinlik yapmak isterse il ya da ilçe ÇEDES koordinasyon kurullarından onay alır. İl ya da ilçe koordinasyon kurullarına başvurmadan önce aşağıda yer verilen etkinlik hazırlama veya geliştirme aşamalarını göz önünde bulundurmakla yükümlüdür.

Etkinlik hazırlama veya geliştirme aşamaları şunlardır:

- Hazırlanacak etkinlikler anayasaya, yasalara ve projenin usul, esas ve amaçlarına uygun olmalı,
- Etkinliğe uygun ortam ve araç gereç seçilmeli,
- Yapılmak istenen etkinlikte ailenin gönüllü olmasına dikkat edilmeli,
- Etkinlikler planlanıp uygulanırken israftan kaçınılmalı,
- Uygulama süreçlerinde oluşabilecek riskler göz önünde bulundurulmalıdır.

KILAVUZ UYGULAMA REHBERİ

Değerli Eğitimci,

Projemiz kapsamında hedeflenen öğrenme çıktılarına öğrencilerimizi ulaştırmada sizlerin gayreti, emeği, fedakârlığı ve örnek olması çok önemlidir. Sizlerin mesleki bilgi, birikim, tecrübe ve donanımınıza güveniyoruz. Uzman ekibimizle hazırladığımız bu çalışmayı, sizlere ulaştırarak yanınızda olduğumuzu hissettirmek, etkili ve zengin içerik örnekleriyle sizleri desteklemek istiyoruz. Bu başlık altında aylık çalışma planınızı nasıl oluşturmanız gerektiği hakkında ipuçları bulacaksınız. Öğrenciyi tanımak, uygulama mekânının donanımı ve imkânları hakkında bilgi sahibi olmak işinizi kolaylaştıracaktır.

Aylık Çalışma Planı Oluşturma

1. Kılavuz içeriğinde haftalık olarak ayrılmış eylemleri inceleyerek öğrencilerinizde gördüğünüz ve öncelik verilmesi gerektiğini düşündüğünüz alanlarda hedefler belirleyiniz.
2. Belirlediğiniz öğrenme çıktıları ile ilgili sizler için örnek olarak hazırlanmış etkinlikleri inceleyerek yapmayı planladığınız etkinlikleri Tablo 1 üzerinde işaretleyiniz.
3. Tablo 2’de Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli’nde bulunan etkinlikler; saygı, estetik, mütevazılık, adalet, dürüstlük, özgürlük, sorumluluk, temizlik, sağlıklı yaşam, sabır, sevgi, dostluk, merhamet, vatanseverlik/yardımseverlik, çalışkanlık, aile bütünlüğü, mahremiyet, tasarruf ve duyarlılık değerlerinin tümü için yapılabilir.
4. Eğitimci bulunduğu bölgenin ve görev yerinin şartlarını göz önünde bulundurarak Tablo 2’den de seçim yapılabilir.
5. Eğitimci ihtiyaç duyması hâlinde kılavuz içeriğinde bulunan etkinliklerin haftalar arasında yerlerini değiştirerek uygulayabilir.
6. Eğitimci yapmaya karar verdiği etkinlikleri birleştirerek Tablo 3’te aylık bireysel çalışma planını oluşturur.
7. Etkinlikler yapılırken aşağıdaki yöntem ve teknikler kullanılır; yaparak yaşayarak öğrenme, iş birliği öğrenme, proje tabanlı öğrenme, sosyal kültürel geziler, mahalle etkinlikleri, ayın değeri ile ilgili ziyaretler, hikâye ve görsel yorumlama, dijital içerik izleme, sportif turnuvalar, geleneksel oyunlar, drama, beyin fırtınası, öykü oluşturma, kavram haritaları, soru-cevap, tartışma, örnek olay, münazara, gezi-gözlem, değer telkini, davranış değiştirme, değer belirginleştirme, değer analizi yaklaşımı, karakter eğitimi, eylem öğrenme.
8. Etkinlikler yakın ve uzak çevrede yapılacaksa eğitimci tarafından gerekli güvenlik önlemleri alınarak planlama yapılabilir.
9. Çalışma planına aldığı etkinlikleri MEB, DİB ve GSB’ye bağlı kurum ve kuruluşların hangisinde gerçekleştireceğine karar verir.
10. Eğitimci görev yaptığı bölgede, okul dışı yapılacak etkinliklerde destek alabileceği paydaş kurum temsilcileri olup olmadığı konusunda ilçe koordinatöründen bilgi alır.

11. Eğitici, görev yaptığı bölgede paydaş kurum temsilcileri varsa oluşturduğu aylık çalışma planını onlarla paylaşır ve iş birliği yapar. Yapılabilecek ortak çalışmalar iştişare edilerek gerekli planlamalar yapılır.
12. Eğitici, uygulamaya karar verdiği etkinliklerde veliler öğrenme sürecine dâhil etmek için aşağıdaki adımları takip eder:
 - Uygulamaya karar verdiği etkinlikleri her ayın ilk haftası velilere göndererek onları bilgilendirir.
 - Veli mektubunu ve öğrencilerin aileleriyle yapabilecekleri veli etkinlik örneklerini her ayın ilk haftası velilere gönderir.
 - Kılavuz sonunda bulunan veli dijital içerek örneklerinin linklerini mümkünse her haftaya en az bir tane gelecek şekilde velilerle paylaşır.
 - Veli, ğrenci ve paydaş kurumlar ile kahvaltı, piknik, iftar vb. programları mümkün olabilecek sıklıkta düzenler. [Aile katılımlı etkinlikler hazırlanırken aile bireylerinin (vefat, anne-baba ayrı, engellilik vb.) zel durumları dikkate alınmalıdır.]
13. Eğiticiye, ğrencileri uygulama mekânına götürmeden önce veya götürürken; ayın değerleri ile ilgili öğrencileri motive edecek, düşündürecek, bilgilendirecek; öğrencilerin farkındalıklarını arttıracak ve kalıcı davranış değişikliğine katkıda bulunacak bir konuşma yapması tavsiye edilir.
14. Okul dışında yapılacak etkinlikler için proje kapsamında alınan genel veli izin belgeleri haricinde etkinliğe özel veli izin belgeleri alınması gerekir.

TABLO-1

Ay	Tema	Hafta	Öğrenme Alanı	Nisan Ayı Öğrenme Çıktıları	Kılavuzdaki Etkinlikler	Seçilen Etkinlik
NİSAN	TASARRUF-DUYARLILIK	1	TASARRUF	Bilinçli tüketici olmak	Aktif Öğrenme 1. Şehir ve Kültür Gezisi 2. Dönüştürme Şampiyonu 3. Benim Kovam Hangisi 4. Cümleyi Tamamla 5. Bulmaca Zamanı 6. Çık Karşıma 7. Dönüşüm Evde Başlar 8. Katkını Sun 9. Şükür Günlüğüm 10. Farkındalık Haftam 11. Vakit Nakit Edebî Metin 1. Olmasa Da Olur Mu? 2. Nehir Kenarında Olsan Bile! 3. Tüketirken Tükenmeyelim Dijital İçerik Mesajı Güçlendir	
				Satın alacağı ürünleri belirlerken isteklerine değil, ihtiyaçlarına öncelik verir. Yerli ürünleri tercih eder.		
				Satın alacağı ürünlerin sağlıklı, temiz ve helal olmasına dikkat eder.		
				Aşırı tüketimden kaçınarak, çevreyi korumayı ve tasarrufu gözetir.		
				İsraftan kaçınmak		
				İsrafı önlemeye yönelik yapılan çalışmalara katılır.		
				Enerji tasarrufuna yönelik planları uygular.		
				Gıda ve diğer ürünlerdeki israfı önlemek için bilinçli alışveriş yapar.		
				Harcamalarını aile bütçesine göre planlar.		
				Tasarrufla ilgili kavramları öğrenmeye özen gösterir.		
		2	DUYARLILIK	Sahip olduklarının değerini bilmek		
				Sahip olduklarını en verimli şekilde kullanmanın yollarını araştırır, eşyalarını özenle kullanır.		
				Kullanım ömrünü tamamlamış ürünleri dönüştürür.		
				Geri dönüşümün ülke ekonomisine katkısının farkına varır.		
				Kaynaklarını etkili şekilde kullanarak ailesine ve arkadaşlarına örnek olur.		
				İnsana ve topluma değer vermek		
				Sosyal ilişkilerinde sabırlı ve anlayışlı olmaya gayret eder.		
				Toplumsal sorunların çözümünde sorumluluk üstlenir.		
				Kendisine yapılmasını istemediği davranışları başkalarına yapmaz.		
				İletişim becerileri konusunda kendisini geliştirmeye gayret eder.		
				Duyguları hayatımızdaki yerini kavrar.		
				Kendi sorumluluk alanlarının farkına varır.		
				Misafirperverlik kültürünün devam ettirilmesinin toplumsal birlik açısından önemini kavrar.		
				Misafirlere nazik, samimi ve dikkatli davranarak toplumsal bağları güçlendirir.		
				Yapılan ziyaret/misafirlikte nasıl davranması gerektiği konusunda bilinç kazanır.		
				Her ziyaret şeklinin kendine has kuralları olduğunu fark eder.		

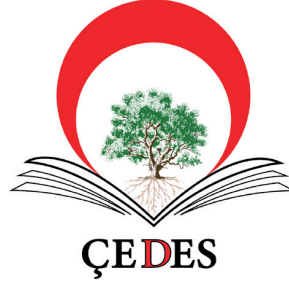
3	DUYARLILIK	Çevreye ve canlılara değer vermek	Aktif Öğrenme	
		Çevre sorunlarına yol açabilecek davranışlardan kaçınır.	1. Hikâye Canlandırma	
		Temiz enerji kaynaklarının kullanımını önemser.	2. Ekip Ruhu Her Yerde	
		Çevresinde yaşayan canlıları tanımaya istekli olur ve haklarını korur.	3. Tohumdan Fidana	
		Çevresini korumak ve güzelleştirmek için girişimlerde bulunur.	4. Çevremi Tanıyorum	
		Çevre dostu ürünler kullanarak karbon ayak izini azaltır.	5. İşe Yarar mı?	
		Afet bilincine sahip olmak	6. Ziyaret Defteri	
		Afet öncesi, esnası ve sonrasında yapılması gerekenlerin farkında olur.	7. Biliyor muydunuz?	
		Afet durumlarında ulaşabildiği insanlara ve diğer canlılara yardımcı olur.	8. Bayat Ekmek Pizzası	
	Afet sonrası toplumsal dayanışmaya katkıda bulunur.	9. Ortak Evimiz İçin		
	Afet öncesinde yaşam alanlarını güvenli hale getirir.	Edebî Metin		
	VELİ ETKİNLİKLERİ	Veli Etkinliği	1. Aynada Ne Görüyorsun	
			2. Aklım Almıyor	
		Veli Mektubu	Dijital İçerik	
			Mesajını Güçlendir	
		1. Toplanma Alanı		
		2. Sadeleşme Zamanı		
		Veli Mektubu		

TABLO-2

GENEL ETKİNLİK HAVUZU			
Tablodaki etkinlikler; saygı, estetik, mütevazılık, adalet, dürüstlük, özgürlük, sorumluluk, temizlik, sağlıklı yaşam, sabır sevgi, dostluk, merhamet vatanseverlik/yardımseverlik, çalışkanlık aile bütünlüğü, mahremiyet, tasarruf ve duyarlılık değerlerinin tümü için yapılabilir. Aşağıdaki etkinlik havuzundan uyguladığınız etkinlikleri tabloya (X) ile işaretleyiniz. Etkinliği hangi değer veya değerler için uyguladığınızı yazınız.			
S. No	ETKİNLİKLER	DEĞERLENDİRME	
DOĞA VE ÇEVRE		X	Değerler
1	"Doğa ve Çevre Bilinci" faaliyetleri		
2	Çevre ve değerler temalı TEKNOFEST ve TÜBİTAK projeleri		
3	"Sıfır Atık -Atıkların Dönüşümü" kampanyaları		
4	"Okulumu-Mahallemi Yeşille Buluşturuyorum-Fidan Dikiyorum" etkinliği		
SOSYAL VE KÜLTÜREL ETKİNLİKLER			
5	Ayın temasına uygun sinema günleri		
6	Okul duvarına grafiti çalışması		
7	Okulum temiz etkinlikleri		
8	Değerler Gazetesi (Öğrencilerin yaptıkları iyi davranışların basılı veya dijital haberleştirilmesi)		
9	Okulun en duyarlı öğrencisi- sınıfı etkinlikleri		
10	Münazara, söyleşi ve paneller		
11	Değerler koridoru-sorumluluk caddesi-saygı sokağı, vb. eğitim ortamlarının oluşturulması		
12	Ayın değeri faaliyetleri ile ilgili e-kitap veya sanal sergi oluşturma		
13	Değerlerle ilgili kavram haritaları oluşturma		
14	Kitap okuma ve tahlil yapma çalışması		
15	Tarihî şahsiyetlerin değerle ilişkilendirilmesi		
16	Şiirler üzerinden değer öğretimi		
17	Peygamberimizin hayatından değerlerimizle ilgili örnekler		
18	Masal, kukla hazırlama ve temaya uygun içerikle drama oyunları		
19	Web2 araçları ile hazırlanmış dijital sergiler, videolar ve oyunlar		
20	Ayın temasına uygun materyal tasarlama(rozet, kitap ayracı vb.)		
21	Akrostiş hazırlama, hikâye-deneme yazma		
22	Hacivat-Karagöz etkinlikleri		
23	Boyama, pixel kodlama ve görsel sanat etkinlikleri.		
24	Ayet, hadis, özlü sözler ile üretilen yazılı ve görsel içerikler		
25	Geleneksel sanatlar		
26	Mahya yazıları, mâni yarışmaları, Ramazan Sokağı gibi ramazan etkinlikleri		
27	Yerli malın teşvik edilmesi		
28	Kardeş okulları ziyaret etme ve hediyeleşme		
29	Pansiyonda kalan öğrenciler için akşam etkinlikleri		
30	Dünyada yaşanan olağan üstü durumlarda (doğal afetler, savaş vb.) yardım faaliyetleri		
31	Dinî günlerde kolonya, şeker ikramı		
YARIŞMA VE EĞİTİMLER			
32	İletişim becerileri, bilinçli internet kullanma, medya okuryazarlığı, siber zorbalık, işaret dili vb. eğitimleri		
33	Farkındalık eğitimleri (itfaiye, AFAD, Kızılay, 112 vb.)		
34	Sanat atölyesi (ebru, hat, naht vb.)		
35	Gençlik merkezi halk eğitim kursu faaliyetleri (salon sporları, okçuluk vb., sanat tasarım atölyeleri, zeka oyunları, hitabet ve liderlik becerileri, resim ve mutfak atölyeleri)		
36	Resim, şiir, hikâye, fotoğraf, afiş, slogan, kısa film yarışmaları		
KAMP VE SPORİF FAALİYETLER			
37	Sporif turnuvalar		
38	Anne-baba ve çocuk kampları		

39	Dede-torun buluşmaları		
40	Değerler kulübü İzcilik çalışmaları		
41	Bisiklet turu (Her bir öğrencinin bisikletinin üzerine ayın değeri ile ilgili ayet, hadis, atasözü, deyim yazılabilir.)		
42	Doğa yürüyüşü, piknikler		
43	Spor ve zekâ oyunları turnuvaları		
44	Paydaş kurumlarla günübirlik/yatılı kamp etkinlikleri		
45	Geleneksel çocuk oyunları, halk oyunları		
46	Takım oyunu örneklerinin Web 2.0 araç eğitimi		
47	Uçurtma şenliği		
48	Oryantring		
49	Okul ve sokak röportajları		
50	Yıl sonu şenlikleri		
GEZİ VE ZİYARETLER			
51	Millî, manevi ve kültürel mekânların ziyaret edilmesi		
52	Şehrimi geziyorum, değerlerimi yaşıyorum etkinliği		
53	Gazilere ve şehit ailelerine yönelik ziyaretler ve mektup çalışması		
54	Yaşlı ve huzur evi ziyaretleri		
55	Hastane ziyaretleri		
56	Sağlık sorunları nedeniyle evde eğitim alan öğrencilere ziyaret		
57	Taziyeler		
58	Köy ziyaretleri		
59	Hayvan barınağı ziyareti		
60	Çocuk hastaların ziyareti		
61	Hastane okullarındaki öğrencilerle mektup arkadaşlığı		
62	Unutulmaya yüz tutmuş mesleklerle devam ettirmeye çalışanların ziyaret edilmesi		
63	Tabiat okulu (tabiatla buluşmalar, birlikte iş yapabilme yeteneği kazanma vb.)		
64	Mahallemini tanıyorum, çevreme duyarlıyım temalı mahalle ziyaretleri		
VELİ ETKİNLİKLERİ			
65	Veli, öğrenci ve paydaş kurumlarla ile ortak, kahvaltı, piknik, iftar programları vb.		
AYIN TEMASI İLE İLGİLİ BAŞKA NELER YAPABİLİRSİNİZ?			
66	Okul kütüphanesinde kitaplık oluşturma		
67	Şehit ve gazilerimiz hatırasına ağaç dikimi		
68	Çevre ve iklim değişikliği farkındalık çalışmaları		
69	Bitki besleme ve hediye etme etkinliği		
70	Engelli yaşam merkezi ziyareti		
72	Misafirlik kültürünü yaygınlaştırma çalışmaları		
73	Peygamber Efendimizin hayatında duyarlılık değerlerinin uygulama örnekleri		
74	Doğa dostu etkinlikler		
75	Emekli öğretmen, eski bir arkadaş veya okul çalışanlarına mektup yazma, vefa etkinlikleri		
77	Ecdadımızdan toplumsal hayatta duyarlılık örneklerinin araştırılması		

TABLO-3

Ay	Tema	Hafta	NİSAN AYI EĞİTİCİ BİREYSEL ÇALIŞMA PLANI		Uygulanma Durumu	
			Kılavuzdan Seçilen Etkinlikler (Tablo-1)	Genel Havuzdan Seçilen Etkinlikler (Tablo-2)	Evet	Hayır
NİSAN	TASARRUF	2. Hafta	Ramazan Bayramı ve Ara Tatil			
	DUYARLILIK	3. Hafta				
	DUYARLILIK	4. Hafta				

KILAVUZ İÇERİK REHBERİ/ ETKİNLİK HAVUZU

Kılavuzda yer alan bölümler aşağıda sıralanmıştır:

Aktif Öğrenme

Bu bölümde öğrencilerin öğrenirken eğlenebileceği oyun, yarışma vb. etkinlikler ile gezerek, araştırma yaparak öğrenmelerini sağlayacak etkinliklere yer verilmiştir. Eğitici uygun gördüğü etkinlikleri seçerek çalışma planına alabilir.

Edebî Metin

Bu bölümde ayın değerlerini destekleyen, temel eğitim ve ortaöğretim düzeyinde kullanılabilecek hikâye, deneme vb. metinlere yer verilmiştir. Eğitici, uygun gördüğü hikâyeyi veya denemeyi seçerek çalışma planına alabilir.

Görsel Yorumlama

Bu bölümde ayın değerlerini destekleyen, temel eğitim ve ortaöğretim düzeyinde kullanılabilecek örnek görsellere yer verilmiştir. Eğitici, uygun gördüğü görsel içerikleri aylık çalışma planına alabilir.

Dijital İçerik

Bu bölümde ayın değerlerini destekleyen temel eğitim ve ortaöğretim düzeyinde kullanılabilecek örnek dijital içeriklere yer verilmiştir. Eğitici uygun gördüğü dijital içeriği seçerek çalışma planına alabilir.

Mesajını Güçlendir

Bu bölümde ayın değerlerini destekleyen temel eğitim ve ortaöğretim düzeyinde kullanılabilecek ayet, hadis, özlü söz ve Esmâü'l Hüsnâ'ya yer verilmiştir. Planladığınız etkinliği yaparken değer ve o değere ait alt bileşenleri ilişkilendirilebilecek örnek ayet, hadis ve özlü sözlerden faydalanabilirsiniz. Esmâü'l Hüsnâ örneği ile öğrencilerin Allah'ın (cc) isimlerini kendi hayatlarına nasıl yansıtabilecekleri hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlayabilirsiniz.

Veli Etkinliği

Bu bölümde velileri de sürece dâhil ederek öğrencilerde istendik yönde davranış değişikliği oluşturmak amaçlanmıştır. Veli etkinlikleri hem aile içerisinde yapılabilecek etkinlikleri hem de tüm velilerin bir araya gelerek yapabilecekleri etkinlikleri içerir. Proje uygulamalarında velilerin aktif rol alması önemsenmektedir.

Veli Dijital İçerik

Bu bölümde velilerin çocuklarının eğitim ve gelişim süreçlerini sağlıklı yürütebilmelerini desteklemek amacıyla MEB tarafından yayımlanan "Velivizyon Ailem" dizisinden videolar ile ayın değerlerini içeren dijital içeriklere yer verilmiştir. Eğitici, dijital içerik örneklerinin linklerini mümkünse her haftaya en az bir tane gelecek şekilde velilerle paylaşır.

Veli Mektubu

Bu bölümde ayın değerleri ile ilgili yapılacak etkinlikler ve bu etkinliklere nasıl destek verilebileceğine dair velilere bilgilendirmeler yapılır. Eğitici, aylık çalışma planına aldığı etkinlikleri her ayın ilk haftasında veli mektubu aracılığıyla velilere ulaştırmalıdır.

1.HAFTA ETKİNLİK HAVUZU: TASARRUF

AKTİF ÖĞRENME

1. Etkinlik

Etkinlik	Şehir ve Kültür Gezisi
Hedef Kitle	Temel Eğitim-Ortaöğretim
Amaç	İnsan, şehir, kültür ve medeniyet arasındaki ilişkiyi keşfetmek, tanımak ve kültürel miras aktarımını sağlamak.

Değerli Eğitimci,

Bu ay değerler kulübünde sizleri şehirde kültür gezisi yapmaya davet ediyoruz. Amaç insan, şehir, kültür ve medeniyet arasındaki ilişkiyi keşfetmek; yaşadığımız şehri daha iyi tanımak, şehrin tarihini öğrenmek ve kültürel mirasını öğrencilerimizle buluşturmaktır. Bu şekilde öğrenciler millî ve manevî değerlerimizi, yaşayarak öğrenecek ve gelecek nesillere aktarmanın gururunu yaşayacaklardır.

Yapılacak gezilerde müzeler, tarihî yapılar, camiler, kaleler, şehitlikler, kütüphaneler, bilim merkezleri ve üniversiteler ziyaret edilebilir. Geziler sırasında şehirdeki bilim, kültür, sanayi ve teknoloji alanındaki gelişmeler yakından incelenebilir. Bu sayede öğrenciler, yaşadığı şehrin büyüme ve gelişme süreçlerini anlayarak gerçekleştirilecek projelerde nasıl rol alabileceklerini düşüneceklerdir.

Yapılan gezilerde;

- Öğrencilere bir gezi defteri tutabilecekleri söylenir.
- Öğrencilerden gezdikleri şehirle ilgili, bir şehir kültür haritası oluşturmaları, tarihî eserlerin görselini yansıtan maketler yapmaları veya yeni projeler için fikir geliştirmeleri istenir.
- Tarihî ve kültürel mekân ziyareti sonrası öğrencilerden gördükleri eserler hakkında bir panel düzenlemeleri, fotoğraf veya video kullanarak kısa bir film veya belgesel hazırlamaları istenebilir.
- Hazırlanan eserler eğitimci kontrolünden sonra okulun sosyal medya hesaplarında paylaşılabilir.
- Fotoğraflarda kişi veya kişiler yer alıyorsa Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (KVKK) dikkate alınmalıdır.
- Etkinlikler, gerekli izinler alınarak gerçekleştirilmelidir.

2. Etkinlik

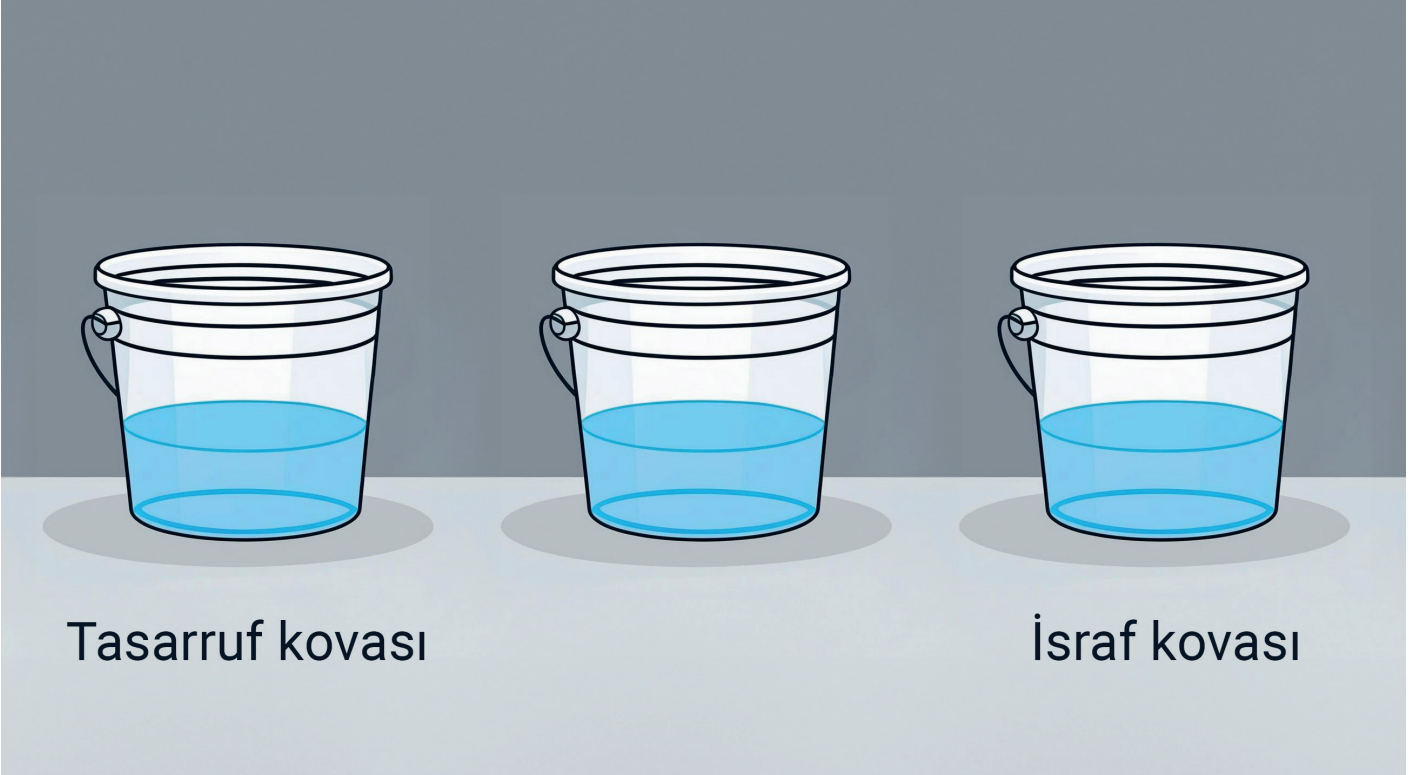
Etkinlik	Dönüştürme Şampiyonu
Hedef Kitle	Temel Eğitim-Ortaöğretim
Amaç	Kullanım ömrünü tamamlamış ürünleri dönüştürme bilinci kazanma konusunda katkı sağlamak.

- Eğitici, bir hafta öncesinde etkinlikle ilgili görseller paylaşarak kısa bir bilgilendirme yapar.
- Eski şişeleri saksıya dönüştürmek, kullanılmayan kıyafetlerden çanta yapmak gibi örnek etkinlik fikirleri sunar.
- Öğrencilerin kullanılmayan kumaş, düğme, ip, boncuk, boya, kurdele vb. geri dönüşüme uygun malzemeler getirmelerini ister.
- Etkinlik için öğrencileri 4-5 kişilik gruplara ayırır.
- Bu süre içinde gruplar, kullanım ömrünü tamamlamış ürünlerden yararlanarak yeni ve işlevsel bir şey üretir.
- Etkinliğin sonunda her grup dönüşüm projesini sunar.
- "Dönüştürme Şampiyonu" olan grubu belirler.
- Belirlenen gruba sertifika verir.

3. Etkinlik

Etkinlik	Benim Kovam Hangisi
Hedef Kitle	Temel Eğitim-Ortaöğretim
Amaç	Kaynaklarını etkili şekilde kullanarak ailesine ve arkadaşlarına örnek olmaya teşvik etmek.

- Eğitici, tasarruf konusunda olumlu ve olumsuz davranışlar içeren örnek cümleler hazırlar.
- Etkinlik için üç adet kova temin eder.
- Kovaları eşit miktarda su ile doldurur ve yan yana yerleştirir.
- Ortadaki kovanın içine bir bardak bırakır.
- Kenardaki kovalardan birine “Tasarruf Kovası” diğerine “İsraf Kovası” ismini verir.
- İsim verdiği kovaların su seviyelerini tahta kalemi ile işaretler.
- Öğrencilerden iki grup oluşturur.
- Tasarruf cümlelerini bir gruba israf cümlelerini diğer gruba verir.
- İki gruptan birer öğrenci sırayla kovaların yanına gelir.
- Sırası gelen öğrenci kâğıtta yazan bir cümleyi okur.
- Her cümle sadece bir kere okunur.
- Tasarruf cümlesi okuyan öğrenci ortadaki kovadan bir bardak su alarak tasarruf kovaasına döker.
- İsraf cümlesi okuyan öğrenci israf kovaasına ait olan kovadan bir bardak su alarak ortadaki kovaya döker.

- En son durumda gruplar arasında kovadaki su seviyeleri karşılaştırılır. Kovalar arasındaki farkın neden kaynaklandığı konusu üzerine öğrencilerle sohbet edilir.
- Kovalardaki su israf edilmeden bitki sulamak için kullanılır.

Örnek Cümleler

- ✓ Dişlerini fırçalarken suyu boş yere akıtmadığın için ortadaki kovadan tasarruf kovaasına bir bardak su ekle.
- ✓ Araba yıkamaya yardımcı olurken kova ve sünger kullanarak daha az su kullandığın için tasarruf kovaasına iki bardak su ekle.
- ✓ Odadan çıkarken lambayı açık bıraktığın için ortadaki kovaya iki bardak su ekle.
- ✓ Bulaşıkları ön yıkama yapmadan makineye koyduğun için ortadaki kovaya iki bardak su ekle.
- ✓ Televizyonu kapattığında fişi çektiğin için tasarruf kovaasına üç bardak su ekle.
- ✓ Telefonunu şarjdan çıkardıktan sonra fişi prizde bıraktığın için ortadaki kovaya iki bardak su ekle.
- ✓ Banyo süreni yeteri kadar kısa tutmadığın için ortadaki kovaya bir bardak su ekle.

4. Etkinlik

Etkinlik	Cümleyi Tamamla
Hedef Kitle	Temel Eğitim-Ortaöğretim
Amaç	Görsel hafıza yoluyla tasarruf ile ilgili söz varlıklarını öğrenmelerine katkı sağlamak.

- Eğitici, tutumlu olmakla ilgili atasözü ve özlü sözleri kelime kelime keser.
- Kesilen kağıtları bir kavanoz veya kutunun içine koyar.
- Yazılan atasözü ve özlü söz sayısını öğrenci oyuna dahil olur.
- Her öğrenci üçer kağıt seçer.
- Sırasıyla her öğrenci elindeki kağıttan birini arkadaşına verir.
- Arkadaşı, kağıttaki kelimeyi kullanacaksa bekletir, kullanmayacaksa diğer arkadaşına verir.
- Birer kağıt daha seçilir ve değiş tokuş yapılır.
- Anlamli olacak şekilde cümleyi ilk tamamlayan kişi oyunu kazanır.
- Tüm kağıtlar kullanılarak cümleler anlamli hale gelene kadar etkinlik devam eder.

Güvenme varlığa düşersin
darlığa.

Sakla samanı gelir zamanı.

Damlaya damlaya göl olur.

Ayağını yorganına göre uzat.

Ak akçe kara gün içindir.

Har vurup harman savurma.

Emek olmadan yemek olmaz.

Azı karar çoğu zarar.

Tutumlu olan fakir olmaz.

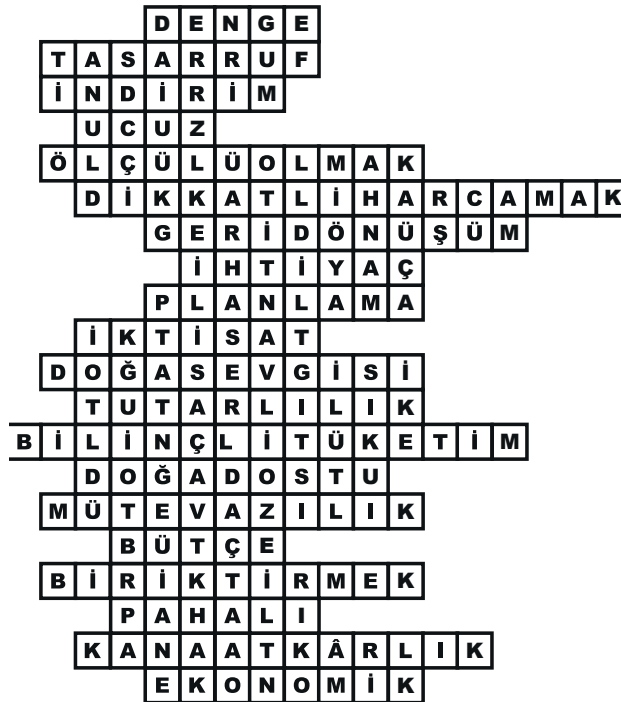
Bugünün işini yarına bırakma.

5. Etkinlik

Etkinlik	Bulmaca Zamanı
Hedef Kitle	Temel Eğitim-Ortaöğretim
Amaç	Tasarrufla ilgili kavramların eğlenceli bir şekilde öğrenilmesini sağlamak.

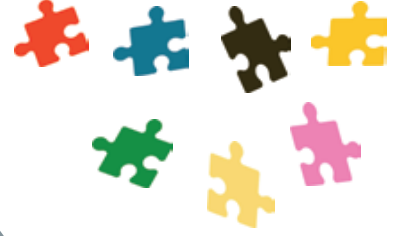
- Eğitici, bulmacayı çoğaltarak öğrencilere dağıtır.
- Öğrencilerin bulmacalarda verilmiş olan kelimeleri bulmalarını ister.
- Bulmacadaki kelimelerin son harflerinin anahtar kavrama ulaştıracağını söyler.
- Bulmacalar tamamlandıktan sonra her bir kavramın anlamı üzerinde öğrencilerle değerlendirme yapar.

Cevap Anahtarı

BULMACA ZAMANI

DENGE

DOĞA SEVGİSİ

İNDİRİM

KANAATKÂRLIK

TUTARLILIK

BİLİNÇLİ TÜKETİM

UCUZ

ÖLÇÜLÜ OLMAK

TASARRUF

DİKKATLİ HARCAMAK

MÜTEVAZILIK

DOĞA DOSTU

PLANLAMA

BÜTÇE

BİRİKTİRMEK

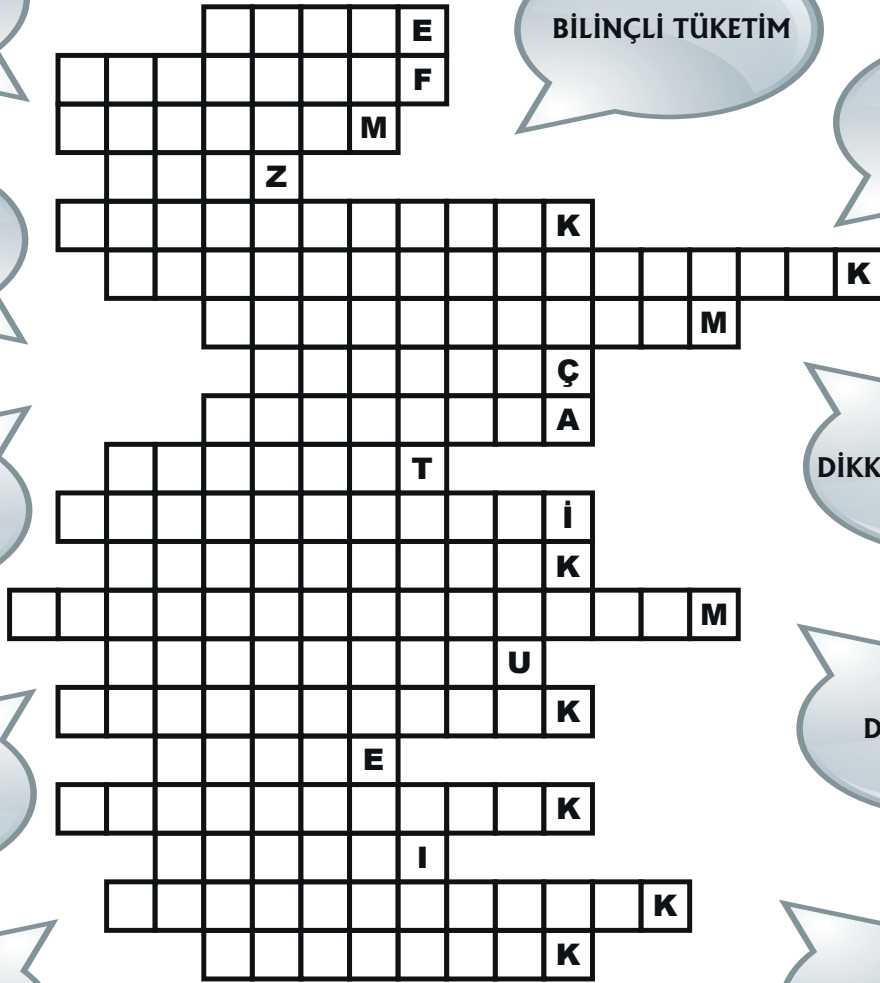
İKTİSAT

PAHALI

EKONOMİK

İHTİYAÇ

GERİ DÖNÜŞÜM

6. Etkinlik

Etkinlik	Çık Karşıma
Hedef Kitle	Temel Eğitim-Ortaöğretim
Amaç	Öğrencileri sahip olduklarını verimli bir şekilde kullanmanın yollarını araştırmaya teşvik etmek.

- Eğitici, cümlelerin yazılı olduğu kâğıdı her cümle ayrı olacak şekilde keser.
- Öğrencileri beşer kişilik iki gruba ayırır.
- Her öğrenciye tutumluluk ile ilgili örnek bir cümle verir.
- Öğrenciler kendilerine verilen cümleleri herkesin duyacağı şekilde okur.
- Her öğrenci karşı gruptaki öğrencilerin söylediği cümleleri öğrenmeye ve aklında tutmaya gayret eder.
- Eğitici, öğrencilerin cümleleri okumasının ardından iki grubu bir perde aracılığıyla ayırır.
- Her gruptan bir öğrenci, perde arkasında perdeye yakın bir şekilde öne çıkar.
- Eğitici'nin komutuyla perde açıldığında en önde duran öğrenciler birbirlerinin cümlelerini hatırlamaya çalışır.
- Karşısındaki oyuncunun cümlesini ilk söyleyen kişi diğer gruptaki oyuncuyu kendi takımına alır.
- Perde kapandığında öğrenciler kendi aralarındaki sıralamayı değiştirir.
- Oyunda perde beş kez açılıp kapandığında hangi gruptaki öğrenci sayısı fazla ise o grup yarışmayı kazanır.

Tutumluluk az olanı çoğaltır, israf çok olanı azaltır.

Bağa bak üzüm olsun, yemeye yüzün olsun.

Güvenme varlığa, düşersin darlığa.

Yiyiniz içiniz fakat israf etmeyiniz.

Kanaat etmek tükenmez bir servettir.

Kanaat eden aziz, açgözlülük yapan zelil olur.

Aza kanaat etmeyen, çoğu bulamaz.

Aka aka sel olur, her çok azdan olur.

Gençliğin kıymeti ihtiyarlıkta bilinir.

Gereksiz harcanan enerji, kaybedilen emektir.

7. Etkinlik

Etkinlik	Dönüşüm Evde Başlar
Hedef Kitle	Temel Eğitim-Orta Öğretim
Amaç	Tabiatın düzenini koruma konusunda, israftan uzak durmanın ve geri dönüşüme önem vermenin faydalarını fark etmek.

- Eğitici, etkinlik öncesi öğrencilerinden büyükçe bir karton, kutu/kova, yapıştırıcı ve çeşitli süsleme malzemeleri getirmelerini ister.

- Kâğıt, plastik, pil gibi malzemeleri, gıda artıklarından ayırıştırarak çöpe atmanın önemine vurgu yapar.

Linke tıklayarak "**Bir Çöp Bir Çöptür**" programından bir veya birkaç bölüm izletir.

Bir çöp bir çöptür 1. Bölüm

Bir çöp bir çöptür 11. Bölüm

- Her öğrenci getirdiği malzemeler ile kendi geri dönüşüm kutusunu hazırlar.
- Kutular, çeşitli malzemeler yapıştırılarak süslenir.
- Oylama yapılarak en güzel geri dönüşüm kutusu tasarlayan öğrenci birinci seçilir.
- Öğrencilerin tasarladıkları geri dönüşüm kutularını evde kullanmaları teşvik edilir.
- Bir hafta sonra öğrencilerin deneyimlerini arkadaşları ile paylaşması istenir.
- Eğitici, gelecek nesillere yaşanılabilir bir dünya bırakmak için, bireysel atık üretimi miktarını azaltmanın önemi vurgu yapar.

8. Etkinlik

Etkinlik	Katkını Sun
Hedef Kitle	Temel Eğitim-Ortaöğretim
Amaç	Geri dönüşümün ülke ekonomisine katkısı ile ilgili farkındalık oluşturmak.

- Eğitici, geri dönüşümün ülke ekonomisine katkısı ile ilgili bilgiler verir.
- Değerler kulübü koordinesinde sınıflar arası bir geri dönüşüm kampanyası başlatır.
- Tüm sınıflara son katılım tarihi duyurularak gerekli bilgilendirmelerin yapılmasını sağlar.
- Kampanya kapsamında öğrencilerin evlerinde bulunan atık kâğıt, plastik, pil, teknolojik atıkları (kullanılmayan tablet, telefon, bozulmuş elektronik ev aletleri vb.) getirmelerini ister.
- Okul idaresi tarafından getirilen malzemelerin konacağı uygun bir alan belirlenmesini talep eder.
- Sınıflardan gelen geri dönüşüm malzemeleri değerler kulübü tarafından toplanır ve ayrıştırılır.
- Ayrıştırılan malzemeler tartılır.
- Geri dönüşüme en çok katkı sağlayan sınıf birinci seçilir.
- Sonuçlar kulüp panosunda sergilenir.
- Tasnif edilen malzemeler ilgili geri dönüşüm tesisleri ile irtibat kurularak teslim edilir.
- Değerler kulübü öğrencileri ve birinci olan sınıfın katılımı ile geri dönüşüm tesislerinden uygun olan birine gezi düzenlenir.

9. Etkinlik

Etkinlik	Şükür Günlüğüm
Hedef Kitle	Temel Eğitim
Amaç	Sahip olunan nimetler ve bu nimetlerin korunması konusunda bilinç oluşturmak.

- Eğitici, öğrencilerden kendilerine ait bir günlük edinmelerini ister.
- Öğrenciler günlük hayatlarında sahip oldukları iyi ve güzel şeyleri düşünüp bunları günlüklerine not alırlar.
- İki haftalık sürede sahip oldukları imkânların, nimetlerin hepsini düşünme fırsatı bulurlar.
- Her öğrenci süre sonunda arkadaşlarına "Şükür Sebebi" başlığıyla en çok şükrettiği hususlardan üç örnek verir.

10. Etkinlik

Etkinlik	Farkındalık Haftam
Hedef Kitle	Temel Eğitim-Ortaöğretim
Amaç	Enerji kaynaklarının verimli şekilde kullanılmasının önemini kavratmak.

- Eğitici; öğrencilere enerji ve doğal kaynakların tasarrufu hakkında kısa bir sunum yapar.
- Öğrencilerden bir hafta boyunca tasarruf konusunda daha dikkatli olmalarını ve bu konuda yaptıkları davranışları not almalarını ister.
- Bir hafta boyunca gerçekleştirdikleri tasarruf deneyimlerini paylaşmalarını ister.
- Bireysel veya grup olarak değerlendirmeler yapılmasını sağlar.
- Özgün bulunan fikirler öğrenciler tarafından not edilir.
- Öğrencilerin tasarruf alışkanlıklarını nasıl sürdüreceklerine dair beyin fırtınası yapmalarını sağlar.
- Tasarruf alışkanlıklarının devam etmesi yönünde teşvikte bulunur.

11. Etkinlik

Etkinlik	Vakit Nakit
Hedef Kitle	Temel Eğitim-Ortaöğretim
Amaç	Zamanı daha etkin ve verimli kullanma alışkanlığı kazandırmaya çalışmak.

- Eğitici verilen hikâyeyi öğrencilere okur.

Neden Olmasın!

– Vay be, dedi. Ömrünün 3 yılından kâr etmek ha!

İzlediği bir programda duyduğu cümlenin etkisinde kalmıştı Zülal. Günde bir saat faydalı bir işle meşgul olmanın ufak bir hesaplamayla neredeyse ömrünün üç yılına denk geldiğini öğrenmişti.

– Bir saatimi faydalı işlere ayırsam ömrümü uzatmış gibi oluyorum demek ki. Hemen bir planlama yapmalıyım, diye düşündü. Bu düşüncesini en yakın arkadaşı Ela ile paylaştı hemen.

Ela:

– Öyle hemen büyük işlere kalkışmayalım. Peygamberimiz 'in (as) az da olsa devamlı çalışmayı önerdiğini duymadın mı?

Zülal merakla sordu:

– Nasıl yapalım o zaman?

Ela esprili bir şekilde:

– Önce yarım saat şeklinde planlayalım. Hiç olmazsa ömrümüzün bir buçuk yılını kurtarırsak, deyince kahkahalar uçuşturdu bir anda.

Zülal:

– Bir şey soracağım ama gülmek yok. Aynı anda birkaç işi bir arada yaparsak o dakikalarımız da ikiye katlanmış oluyor mu? dedi.

Ela bu parlak fikirden memnuniyeti dile getirerek şunları söyledi:

– Neden olmasın? Çok mantıklı.

Arkadaşının söylediklerinden mutluluk duyan Zülal bir an önce harekete geçmek istiyordu:

– O zaman kaybedecek vakit yok. Aynı anda neler yapabileceğimizi tespit edelim. Bir liste yapalım haydi!

Sevda DEMİRBAĞ BAYRAK

- Öğrencilerden hikâyenin ana temasını bulmalarını isteyerek eylemlerin bulunduğu şemayı öğrencilere dağıtır.
- Hangi eylemleri aynı anda yaparak zamandan tasarruf edebileceklerini düşünmelerini ve şemada eşleştirme yapmalarını ister.
- Zamanı tasarruflu kullanabilmek için şemaya neler eklenebileceği konusunda öğrencilerin yorumlarını alır.

Etkinlik	Olmasa Da Olur Mu?
Hedef Kitle	Temel Eğitim

Faruk'un istekleri bir türlü bitmiyordu. Selda Hanım oğluna her canının istediğini almanın doğru olmadığından bahsediyordu ama onun anlattıkları adeta Faruk'un bir kulağından girmeden öbür kulağından çıkıyordu.

Doktor olan ablası Feyza'yla aralarında büyük bir yaş farkı vardı. Ablasının ısrarlarına dayanamayıp beğendiği kıyafeti yine alacağını, çok iyi biliyordu. İsteddiği kıyafet, oyuncak veya elektronik ürün alınıyordu. Faruk taleplerine yenisini ekliyordu. Yeni alınan bir oyuncakın verdiği mutluluk ona birkaç gün yetiyordu ancak.

İsteddiği bilgisayar alınınca son model bir kulaklık istemişti. Çok vakit geçmeden daha kaliteli bir klavye, sonrasında yeni model bir telefon... Faruk'un istekleri biter mi? Sırada internetten bir sürü oyun satın almak için ablasına ricada bulunmak vardı. İşini biliyordu ama. Bütün oyunların bir anda alınmasını istese reddedileceğinin farkındaydı. Farklı zamanlarda dile getiriyordu isteklerini. Arada başka beklentilerini sıralamayı da ihmal etmiyordu doğrusu. Beni alışveriş merkezine götür abla, oyuncak dükkânına götür abla, lunaparka götür abla...

Bazen dayanamayıp Feyza'dan aynı anda birkaç siparişte bulunduğu da oluyordu. Bu sefer işi biraz abartmıştı doğrusu. Telefonu daha yeni alınmıştı ama arkadaşının telefon modeli hoşuna gittiği için kendi telefonunu beğenmemeye başlamıştı. Memnuniyetsizliğini dile getiriyordu Selda Hanım'ın ve Feyza'nın yanında. Gözyaşlarının ablasının kalbini her zamanki gibi yumuşatacağına emindi. Babası bu düşüncesini duysa asla kabul etmezdi. Annesi israf etmenin yanlışlığından söz ediyordu her seferinde Faruk'a ve Feyza'ya. Sonunda Feyza'yı ikna eden Faruk oluyordu ne yazık ki.

İsraf edilen her yiyeceğin ve her eşyanın dünyanın geleceğini olumsuz yönde etkilediğini çocuklarına anlatmak için başka bir yol bulmalıydı Selda Hanım. "Gereksiz Tüketim Geleceği Tüketmek Demektir!" diye bir cümle yazıp mutfakta çocukların göreceği bir yere astı.

Sabah uyanıp kahvaltıya geldiklerinde yemek masasının yanındaki duvarda asılan bu yazıyı aynı anda gören abla kardeş birbirine şaşkın bakışlarla baktı. Selda Hanım'ın o yazıyı kendilerine mesaj vermek için astığını anlamışlardı. Yazıyla ilgili bir şey söyleseler annelerinin israfın zararları hakkında konuşmaya başlayacağını biliyorlardı.

Faruk sessizce ablasına şunları söyledi annesinin mutfaktan çıkmasını fırsat bilerek:

– Ben hiç böyle düşünmemiştim doğrusu! Selda Hanım, mutfağa girmek üzere olduğu için duymuştu Faruk'un söylediklerini.

– Doğru yoldasın Selda Hanım, dedi kendi kendine.

– Notlar bırakmaya devam etmelisin ama bu sefer cümleler daha etkili olmalı!

Ertesi gün yemek masasının yanındaki duvarda "Su ayak izi nedir duydun mu hiç?" yazan bir not vardı. Faruk bu sefer annesinin uzaklaşmasını bekleyemedi. Dayanamayıp:

– Su ayak izi de ne demek? diye sordu. Selda Hanım:

– Kullandığımız ürünlerin üretimi için harcanan su miktarının ölçüsünü belirtmek için kullanılan bir ifade, dedi. Şunu eklemeyi de unutmadı:

– Pamuktan üretilmiş bir tişörtün su ayak izi yaklaşık 2500 litre imiş.

– Tek bir tişörtün üretimi için 2500 litre su mu harcanıyor yani? diye sordu Faruk şaşkınlıkla. Feyza:

– Evet Farukcuğum, ben de biliyordum aslında su ayak izi kavramını. Ne yazık ki fazladan tükettiğimiz her gıda, her kıyafet ve her eşya doğal kaynaklarımızın gereksiz yere tüketilmesi anlamına geliyor, dedi. Selda Hanım araya girerek:

– Başka ürünlerin su ayak izini merak ediyorsanız yarın kahvaltıda mutfak masasının yanındaki duvara bakmayı unutmayın, dedi gülerek.

Ertesi sabah duvarda gerçekten de bazı ürünlerin su ayak izi yazıyordu:

"Bir fincan kahve 140 lt, bir fincan çay 35 lt, bir dilim ekmek 40 lt, bir hamburger 10.000 lt, bir çift deri ayakkabı 24.000 lt, bir otomobil ise 350.000 lt, bir evin yapımında 6.000.000 lt su kullanılıyor."

Feyza kardeşine dönerek şunu söyledi:

– Annem küçükken bana Peygamber Efendimiz'in "Her canının istediğini yemen israftır." hadisini söylerdi de nedenini bir türlü anlamazdım. Bir gün gereksiz tüketilen her ürünün su kaynaklarını da tükettiğini öğretmenimden duyunca annemin anlattıklarını anlamıştım.

– Ne yani canımızın her istediğini alamayacak mıyız? diyen Faruk'a ve onun her istediğini alan ablasına Selda Hanım şunları söyledi:

– Savurduğumuz şey sadece para pul değil, aynı zamanda yok olup giden geleceğimiz, yavrularım. Çocuklarımızı bırakacağımız başka bir dünya yok. Bundan sonra bir şey almaya karar verdiğimizde iki kere düşünsek olur mu? Hatta şu iki soruyu kendinize sormadan alışveriş yapmayın derim: Olmasa da olur mu? Almayı istediğim şey istek mi ihtiyaç mı?

Faruk karasız kaldı ama vicdanının sesini de susturamıyordu:

– Bi düşünmem lazım, deyip odasına geçti. Yaptığı ilk iş su ayak izi kavramını internetten araştırmak oldu...

Sevda DEMİRBAĞ BAYRAK

SORULAR

1. Peygamber Efendimiz'in (as) "Her canının istediğini yemen israftır." hadisi hikâyede nasıl bir bağlamda kullanılmıştır?
2. Hikâyede verilen su ayak izi örnekleri, gereksiz tüketimin çevresel etkileri hakkında ne anlatmaktadır?
3. Hikâyede verilen ana mesaj nedir?

Etkinlik	Nehir Kenarında Olsan Bile!
Hedef Kitle	Temel Eğitim -Ortaöğretim

Peygamber Efendimiz (as) dostlarını ve arkadaşlarını ziyaret etmeye önem verirdi. Bir gün sahabiden Sa'd bin Ebi Vakkas'a uğradı.

Namaz vakti yakındı ve Sa'd bin Ebi Vakkas o sırada abdest alıyordu. Abdest almasına alıyordu ama gereğinden fazla su kullanıyordu.

Peygamber Efendimiz (as), Sa'd bin Ebi Vakkas'ı suyu israf etmemesi konusunda uyardı.

Peygamberimizin tepkisine anlam veremeyen Sa'd;

– Abdestte de israf olur mu ey Allah'ın Rasulü, diye sordu şaşkınlıkla.

Abdest almak bir ibadetti. Namazın şartlarındandı. Anlaşılan o ki Sa'd bin Ebi Vakkas, ibadet için harcanan suyun israf olmayacağını düşünüyordu. Yanında ihtiyacından fazla su vardı ve onu abdest gibi bir ibadet için harcamayacaktı da ne yapacaktı! Belli ki bu nedenle bol bol harcıyordu. Sa'd bin Ebi Vakkas'ın sorusunu,

– Elbette, buyurarak cevapladı Peygamber Efendimiz ve sözlerine şöyle devam etti:

– Akıp giden bir nehrin kenarında olsan bile!

İbadetlere düşkünlüğü ile tanınan genç sahabiden Abdullah bin Amr bin el-Âs da oradaydı ve olan biteni dikkatle izliyordu. Peygamberimizin, "Akıp giden bir nehrin kenarında olsan bile!" buyruğu onu da çok etkiledi. Anladı ki insan, bolluk içinde dahi olsa, nimeti gereği gibi kullanmalı, asla israf etmemeli.

Diyanet Çocuk Dergisi, sayı 454, Yıl 2018.

SORULAR

1. Peygamberimizin (sav) "Akıp giden bir nehrin kenarında olsan bile!" sözüyle vermek istediği mesaj nedir?
2. Peygamber Efendimiz'in bu uyarısı günümüz su tüketimi açısından nasıl değerlendirilebilir?
3. Bu olaydan hareketle günlük hayatımızda su israfını önlemek için hangi önlemleri alabiliriz?

Etkinlik	Tüketirken Tükenmeyelim
Hedef Kitle	Ortaöğretim

Tuzlu su ile susuzluğunu gidermeye çalışan birini gördünüz mü hiç? Görseniz şaşırırdınız ve mantıklı bir davranışta bulunmadığını söylerdiniz hemen. Günümüz insanların kendisini kaptırdığı alışveriş çılgınlığı tam da tuzlu su içip susuzluğunu gidermeye çalışan kişinin haline benziyor.

Suyu fazla kullanmanın israf olacağını düşünüyoruz de doyduktan sonra yemenin ya da bir kıyafetimiz varken başka rengini de almanın israf olacağı pek aklımıza gelmez. Hâlbuki tüketim arttıkça doğal kaynaklarımız azalıyor. Gereksiz alınan her kıyafet veya eşya faydasız su tüketimine sebep oluyor.

Her halimizi bilen Yüce Allah, nimetleri yerli yerince kullanma konusunda hatırlatmalarda bulunuyor. Kur'an-ı Kerim'de örnek gösteriyor ölçülü davrananları: "(O kullar ki), harcadıklarında ne israf ne de cimrilik ederler; ikisi arasında orta bir yol tutarlar." (Furkan, 25/67)

Dünyanın dörtte üçü sularla kaplı olmasına rağmen kullanılabilir ve içilebilir su kaynakları binde üç civarında. Yapılan araştırmalar su tüketiminin nüfus artışının iki katı olduğunu gösteriyor. Tüm dünya genelinde tahmini olarak her yıl 92 milyon ton tekstil atığı oluşuyor. Yanlış okumadınız. Tam 92 milyon ton.

İnsanın istekleri sınırsız... İhtiyaç maskesine bürünen isteklerimiz alışveriş konusunda israfa sürüklüyor bizi. Atılacak ilk adım istek ihtiyaç ayırımı yapmak olmalı belki de.

Yiyecek ve giyecek gibi en temel ihtiyaçlarını karşılayamayan insanların olduğu, bazı insanların açlıktan bazı insanların da obeziteden öldüğü bir dünyada savurganlıktan mümkün olduğunca uzaklaşmak gerekmez mi? "Yanı başındaki komşusu açken tok olarak geceleyen kişi (olgun) mü'min değildir." (İbn Ebi Şeybe, Kitabü'l-İman,S.33.) hadisinin verdiği mesaj unutulabilir mi?

Aşırı tüketim nedeniyle su ve enerji kaynaklarımız yok oluyor, küresel ısınma kayda değer biçimde artıyor her geçen gün. Ekolojik dengenin bozulmaması için ihtiyaç oranında tüketim yapmak son derece önemli.

Yeryüzündeki yeraltı ve yerüstü zenginlikleri israfa varan isteklerimizi karşılayacak kadar sınırsız değil. Savurganlığımız maddî imkânlarımızı yok ettiği gibi yarınlarımızı da yok ediyor... Aynı zamanda yok olup gidiyor emeğimiz ve geleceğimiz.

Sadece bugünü değil yarınları da korumaya çalışan insanlar bu dünyanın geleceği için umut kaynağı olacak!

Sevda DEMİRBAĞ BAYRAK

SORULAR

1. Metinde geçen "tuzlu su içerek susuzluğunu gidermeye çalışan kişi" vurgusuyla anlatılmak istenen nedir?
2. "(O kullar ki), harcadıklarında ne israf ne de cimrilik ederler; ikisi arasında orta bir yol tutarlar." Ayeti ile kast edilen orta yol ne olabilir?
3. Metinde yer alan hadisin savurganlık ve toplumsal sorumlulukla ilişkisi nedir?

<https://youtube.com/watch?v=dvXcSC3vmPk&feature=shared>

Video Tanıtıcı Notlar

Başlık: Keloğlan-İsraf

Hedef Kitle: Temel Eğitim

Süre: 14 dakika 11 saniye

Konu: İsraf etmemek

https://www.youtube.com/watch?v=TW06pF_wON8&t=2s

Video Tanıtıcı Notlar

Başlık: Şeker Hoca 53.Bölüm-İsraf Haramdır

Hedef Kitle: Temel Eğitim

Süre: 11 dakika 08 saniye

Konu: İsraf

<https://www.youtube.com/watch?v=JUSiRjKKneY>

Video Tanıtıcı Notlar

Başlık: Sıfır Atık-Gıda Atıkları-TRT Belgesel

Hedef Kitle: Temel Eğitim -Ortaöğretim

Süre: 38 dakika 37 saniye

Konu: Geri dönüşüme katkı sağlayarak israfı önlemek

<https://www.youtube.com/watch?v=viGP36udkYw>

Video Tanıtıcı Notlar

Başlık: Peygamberimiz ve İsraf-Örnek/17.Bölüm

Hedef Kitle: Ortaöğretim

Süre: 09 Dakika 55 Saniye

Konu: Peygamberimiz ve israf

MESAJINI GÜÇLENDİR

Ayet ve Hadisler

"O iyi kullar, harcama yaptıkları zaman ne saçıp savururlar ne de cimrilik ederler; harcamaları bu ikisi arasında makul bir dengeye göre olur."
Furkân, 25/67

"Eli sıkı olma, ölçüsüzce eli açık da olma; sonra kınanacak, kendi kendine hayıflanacak duruma düşersin!"
İsrâ 17/29

"Faydasız işleri terk etmek kulluğun güzelliğindendir."
Tirmizî, Zühd, 11

"Beş şey gelmeden önce beş şeyin değerini iyi bilmelisin: Ölümünden önce hayatının, meşguliyetinden önce boş zamanının, fakirliğinden önce zenginliğinin, ihtiyarlığından önce gençliğinin ve hastalığından önce sağlığının."
İbn Ebû Şeybe, Musannef, Zühd, 6

Özlü Sözler

Konuşma boş laf,
Tasarruf et sözünden,
Vazgeçme hiç özünden.
Susunca nara, konuşunca çare olsun her kelimen.
Sevdegül ÇEKİÇ

Esma'ül Hüsnâ

EN-NÂFİ' (cc) :

- Hayırlı ve faydalı şeyleri yaratan
- Üzüntü ve sıkıntılardan kurtaran
- Kuluna ihtiyacından fazlasını da veren

EN- NÂFİ İSMİ HAYATIMA NASIL YANSIR?

Faydasız işlerden uzak dururum,
vaktimi israf etmem.

Allah'ın verdiği nimetleri israf et-
mekten sakınırım.

Helal ve temiz gıda tüketmeye
dikkat ederim.

İnsanlara ve çevreye faydalı olmak
için çalışırım.

Sahip olduğum nimetlerin Allah'ın
bir ikramı olduğunu bilirim.

- Eğitici, öğrencilere Esmâü'l-Hüsnâ'nın açıklamasını yapar.
- Öğrencilere "Allah'ın güzel isimlerinden olan En-Nâfi ismini hayatımıza nasıl yansıtabiliriz?" sorusunu sorar.
- Cevaplar alındıktan sonra eğitici, yukarıda verilen açıklamaları öğrencilerle paylaşır.

2.HAFTA ETKİNLİK HAVUZU: DUYARLILIK

AKTİF ÖĞRENME

1. Etkinlik

Etkinlik	Ata Tohumları
Hedef Kitle	Temel Eğitim -Ortaöğretim
Amaç	Ülkemizin tarım geleceği için atalık tohumun korunması, tanınması ve yetiştirilmesi konusunda farkındalık oluşturmak.

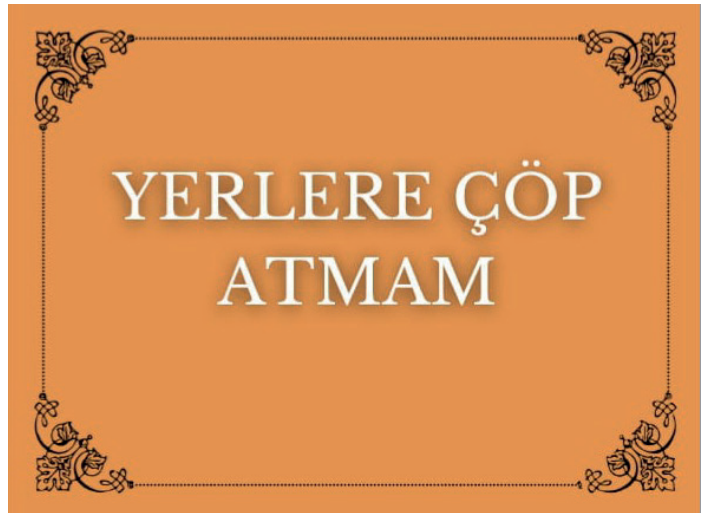
- Eğitici, okul bahçesinde 10-15 m²'lik tarım yapılabilecek bir alan belirler.
- İl tarım müdürlüğü veya ilde bulunan ziraat fakülteleri ile irtibat kurarak ata tohumunu korumanın önem ile ilgili bilgilendirme semineri talep eder.
- İl tarım müdürlüğünden domates, salatalık, patlıcan, biber gibi sebzeler veya tıbbi aromatik bitkilerin ata tohumlarını temin eder.
- Ata tohumları viyollerde çimlendirilerek fide haline getirilir.

- Belirli büyüklüğe ulaşan fideler bölgesel iklim koşulları göz önünde bulundurularak belirlenen tarım alanına dikilir.
- Ekilen fidelerin süreç takibi kulüp öğrencileri tarafından yapılır.
- Elde edilen ürünler okul yemekhanesinde değerlendirilir veya okul öğrencilerine ikram edilir.

2. Etkinlik

Etkinlik	Kart Eşleştirme
Hedef Kitle	Temel Eğitim-Ortaöğretim
Amaç	Bireysel ve toplumsal duyarlılık gerektiren konularda farkındalık sağlamak.

- Eğitici, öğrenci sayısına göre gruplandırma yapar ve grup sayısı kadar oyun kartı seti hazırlar.
- Hazırlanan oyun kartları gruplara dağıtılır.
- Birbirini anlamca tamamlayan kartlar birleştirilir.
- Eşleştirmeyi en kısa sürede doğru bir şekilde tamamlayan grup oyunu kazanır.

YEMEĞİMİ
ONUNLA
PAYLAŞIRIM

KANTİN
SIRASINDA
ARKADAŞIM
ÖNÜME
GEÇERSE

ÇEVREMDE GERİ
DÖNÜŞÜM
KUTUSU VARSA

ONUN HAKKINI
SAVUNURUM

112' Yİ ARARIM

YANGIN SIRASINDA
GÜVENDE OLMAK
İSTİYORSAM

YANGIN TATBİKATLARINA
KATILMALIYIM VE YANGIN
ÇIKIŞ YOLLARINI
BİLMELİYİM

ÇÖPLERİ
AYRIŞTIRARAK
ATARIM

BAŞKALARININ
EŞYALARINI İZİNSİZ
KULLANMAM

DEPREM SIRASINDA
ZARAR GÖRMEK
İSTEMİYORSAM

ELEKTRİKLİ ARAÇ
YA DA TOPLU
TAŞIMA
ARAÇLARINI
TERCİH EDERİM

ÇEVREMİN TEMİZ
OLMASINI
İSTİYORSAM

BESLENMESİ
OLMAYAN
ARKADAŞIM
VARSA

ARKADAŞIM
DERSLERİNDE
ZORLANIYORSA

HAKSIZLIĞA
UĞRAYAN BİRİNİ
GÖRÜRSEM

BAŞARILI
OLMASI İÇİN
DESTEK
OLURUM

GÜZELLİKLE
UYARIRIM

TEHLİKELİ VE ACİL
BİR DURUMLA
KARŞILAŞIRSAM

3. Etkinlik

Etkinlik	"Senin İçin Değerli Olan Ne?"
Hedef Kitle	Ortaöğretim
Amaç	Öğrencilere duyguların hayatımızdaki yerini kavratmak.

- Eğitici, küçük bir not kâğıdı, kurşun kalem ve silgi gerektiği konusunda etkinlik öncesinde öğrencilere bilgi verir.
- Öğrencilere not kâğıdını beş eşit parçaya ayırmalarını ve kâğıt parçalarına birden beşe kadar rakam yazmalarını söyler.
- Öğrencilerden, her kâğıt parçasına kendileri için önemli olan, olmazsa olmaz duygularını yazmalarını ister. "Sizin için en önemli olandan başlayarak beş tane duyguyu yazın" diyerek öğrencileri yönlendirir.
- Öğrencilere, kâğıtlara yazdıkları duygulardan beşincisinin kendilerinden ya da başkalarından kaynaklanan sebeplerden dolayı artık onlarda bulunmayacağını düşünmelerini ister. Bu sırada öğrenciler isterse gözlerini kapatabilirler.
- Kısa bir süre sonra öğrencilere kâğıda yazdıkları beşinci duyguyu tamamen silmelerini söyler. Öğrencilere sırayla hangi duyguyu yazdıklarını sorar ve bunun üzerinden değerlendirmeler yapar.
- Mesela; "Düşün ki; artık 'duyarlılık' duygun yok, artık hiçbir şeye karşı duyarlı davranmıyorsun. Düşün ki, bu duygu tüm dünyadaki insanlardan da alındı, sence dünya nasıl bir yer olurdu?" gibi sorularla öğrencilerin bu hususta hayal kurmaları ve empati yapmaları teşvik edilir.
- Bu şekilde sırayla diğer üç duygu için aynı uygulamayı yapar. Sonunda birinci duyguya gelince öğrencilerle bir müddet bu konu üzerine konuşur. Duyguların, insanlar ve evrende yaşayan tüm canlılar için önemi üzerinde durur.
- Bu kısa, öz ve bilgilendirici konuşmadan sonra artık ellerinde son kalan birinci kağıttaki duyguyu silmek isteyip istemediklerini sorar.
- Öğrencilerin seçtikleri duyguyu kendileri için neden önemli olduğunu anlatmalarını sağlar.
- "Bize iyi gelecek duyguları kaybetmemek için neler yapabiliriz?" gibi sorularla beyin fırtınası yaparak etkinliği sonlandırır

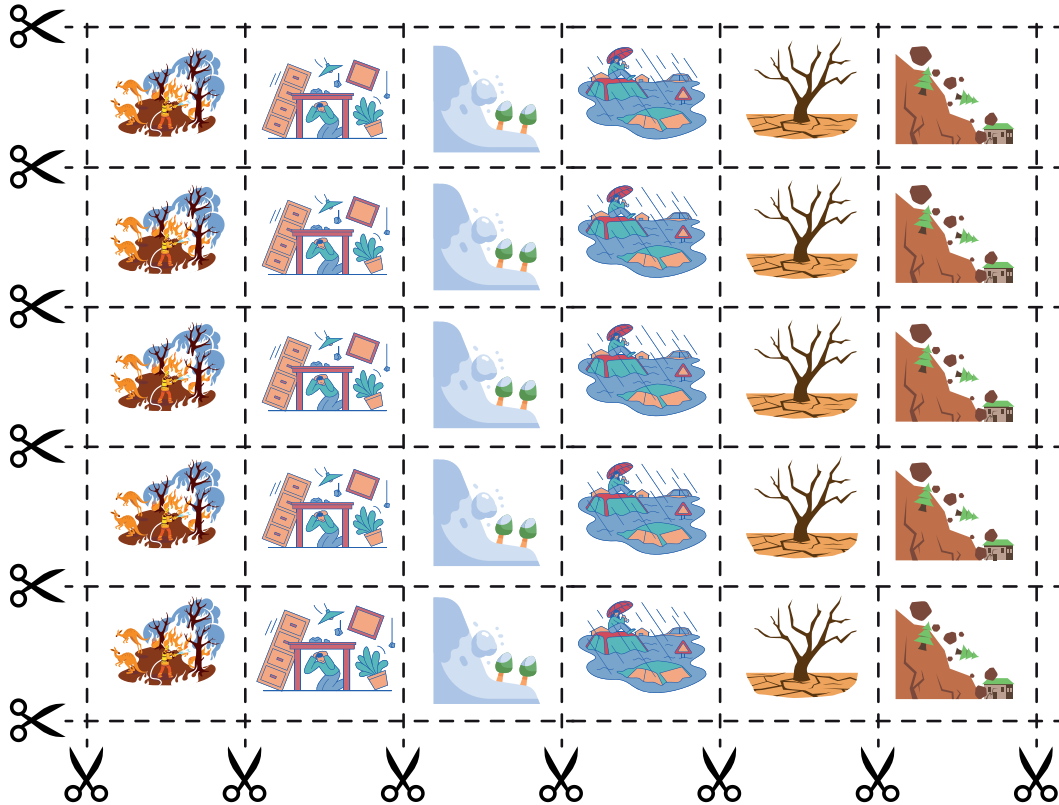
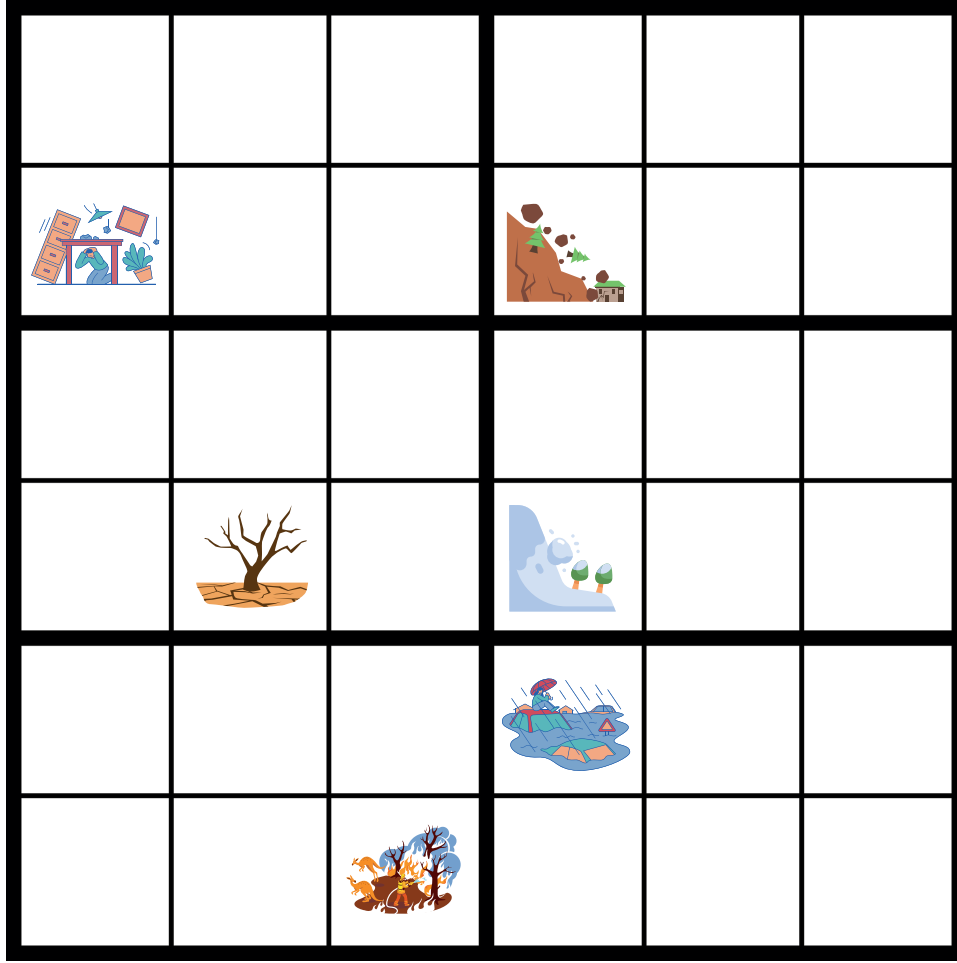
4. Etkinlik

Etkinlik	Sudoku
Hedef Kitle	Temel Eğitim-Ortaöğretim
Amaç	Afete dönüşme riski taşıyan doğa olayları hakkında farkındalık oluşturmak.

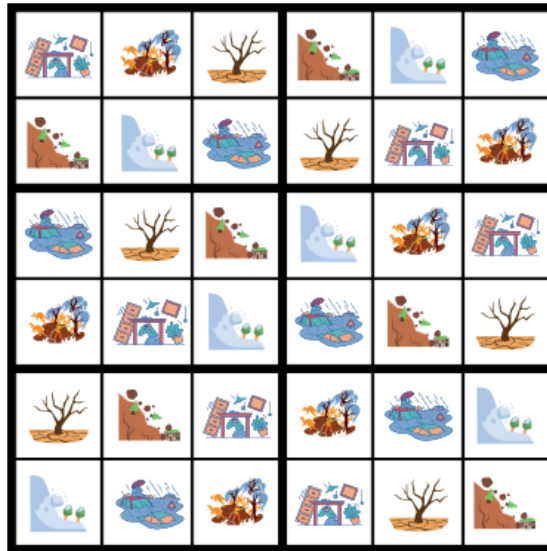
- Eğitici, etkinlik şablonunu öğrenci sayısı kadar çoğaltarak dağıtır.
- Öğrencilerin sayfanın alt bölümünde verilen 30 görseli tek tek ayırmaları sağlanır.
- Üstte verilen sudoku tablosunda her satırda, her sütunda ve kalın çizgilerle belirtilen her bölgede aynı görseller bir kez kullanacak şekilde ayırdıkları görselleri yerleştirmeleri istenir.

SUDOKU

Verilen görselleri keserek satır, sütun ve blokta tekrar etmeden tabloya yerleştiriniz

Cevap Anahtarı

5. Etkinlik

Etkinlik	Etiket Hafiyeleri
Hedef Kitle	Temel Eğitim-Ortaöğretim
Amaç	Bilinçli bir tüketici olma konusunda farkındalık oluşturmak.

- Eğitici, öğrencilere gıda okuryazarlığının ne olduğunu anlatarak yerli, sağlıklı ve helal gıda seçiminin önemine vurgu yapar.
- Ön hazırlıkları tamamladıktan sonra kalıcı öğrenmeyi sağlamak için öğrencilerle birlikte en yakın markete gidilir
- Öğrencilere yerli mallarının E-kodları (katkı maddeleri) ve helal belgelendirme sertifikası hakkında bilgi verir.
- Öğrenciler, 4-5 kişilik gruplara ayrılır.
- Eğitici, markette öğrencilere farklı besinleri gösterir (paketlenmiş gıda, süt ürünleri vb.) ve onlardan bu besinlerin etiketlerini incelemelerini ister.
- Hangi ürünlerin yerli olduğunu belirlemelerini ister.
- Bu ürünlerin içeriklerini, katkı maddelerini ve sertifikalarını incelerler.
- Sağlıklı, temiz ve helal olup olmadığını değerlendirirler.
- Sonrasında, yerli üretimin ekonomiye katkısı hakkında bir tartışma yapılır.
- Öğrenciler sağlıklı ve helal beslenme konusunda afişler tasarlarlar.

6. Etkinlik

Etkinlik	Hacivat ve Karagöz oyunu
Hedef Kitle	Temel Eğitim-Ortaöğretim
Amaç	Misafir ağırlamanın kültürümüzdeki önemi konusunda farkındalık oluşturmak.

Görsel Kaynak: <https://turktarihmuzevesiveparki.com>

Eğitici, kulüp öğrencilerinin katılımıyla Hacivat- Karagöz metnini gölge oyunu düzeneği kurarak oynatır.

(Karagöz, tedirgin bir şekilde etrafına bakarak telaşla Hacivat'ın evine gider. Hızlıca kapıya vurur.)

Karagöz:

– Tak tak tak tak tak!

Hacivat:

– Kim o?

Karagöz:

– Benim Hacicavcay ben, kapıyı çabuk aç!

Hacivat:

– Geldim geldim.

Karagöz:

– Vay vay vay vay vay! Vay başıma gelenler vay!

Hacivat:

– Hayırdır Karagöz'üm, selam bile vermedin bu ne hâl?

Karagöz:

– Merhaba Hacicavcav!

Hacivat:

– Merhaba Karagöz'üm, hoş geldin. Anlat bakalım neden bu kadar telaşlısın?

Karagöz:

– Hiç sorma Hacicavcav, hiç sorma! Birkaç gün sizde kalabilir miyim arkadaşım?

Hacivat:

– Tabi ki kalabilirsin Karagöz'üm; fakat neler olduğunu anlatmayacak mısın? Senin bu hâline bakılırsa, kötü bir şeyler olmuş.

Karagöz:

– Evet, Hacicavcav, kötü şeyler oldu! Hem de çok kötü... Birkaç gün evden uzak olmalıyım.

Hacivat:

– Evi su mu bastı Karagöz'üm?

Karagöz:

– Hayır.

Hacivat:

– Çatı mı çöktü?

Karagöz:

– Hayır hayır, ne çatısı yahu!

Hacivat:

– Yoksa eve fare mi girdi, ondan mı kaçırıyorsun?

Karagöz:

– Hayır, Hacicavcav hayır, başka şeyden kaçıyorum, başka şeyden!

Hacivat:

– Neden kaçırıyorsun Karagöz'üm, lütfen söyler misin?

Karagöz:

– Söyleyemem Hacicavcav, birkaç gün ortalıkta görünmemem lazım! Beni görürlerse bir daha bırakmazlar.

Hacivat:

– Birileri seni takip mi ediyor Karagöz'üm?

Karagöz:

– Evet, Hacicavcav evet, beni takip ediyorlar! Eğer bulurlarsa hâlim yaman olur. Ne olur beni sakla sevgili dostum! Sakın burada olduğumu kimseye söyleme emil!

Hacivat:

– Olur, mu hiç öyle şey Karagöz'üm. Biz hangi devirde yaşıyoruz? Kanun diye bir şey var yahu! Hiç kimse sana zarar veremez! Gidip hemen polise haber verelim, ne gerekiyorsa yapsınlar!

Karagöz:

– Hayır, Hacıavcav, polis bunlara bir şey yapamaz!

Hacivat:

– Nasıl yapamaz yahu! Kim bunlar Karagöz'üm söylesene! Sen kimden kaçıyorsun?

Karagöz:

– Misafirden kaçıyorum yahu misafirden!

Hacivat:

– Ne, misafirden mi kaçıyorsun?

Karagöz:

– Evet, misafirden kaçıyorum! Öf be! Ne kadar meraklısın yahu! Öğrendin de rahatladın mı şimdi?

Hacivat:

– Peki, niçin Karagöz'üm?

Karagöz:

– Yahu bu ara hepsi üst üste gelmeye başladı. Bu gidişle bizim evde yiyecek kalmayacak diye korktum ve birkaç gün evden uzaklaşmaya karar verdim.

Hacivat:

– Hayret, kulaklarıma inanamıyorum Karagöz'üm! İnsanlar evde bereket olsun diye misafir dâvet eder, sen ise misafirden kaçıyorsun öyle mi? Bu olacak iş değil doğrusu! "Misafir on bereket getirir; birini yer, dokuzunu ev sahibine bırakır." Bunları biliyor muydun Karagöz'üm?

Karagöz:

– Ne, misafir ev sahibine dokuz bereket mi bırakır?

Hacivat:

– Evet ya, her gelen misafirin dokuz bereket bıraktığını bir düşünsene. O evde hiç yiyecek biter mi Karagöz'üm?

Karagöz:

– Şey, bitmez tabi ki Hacıavcav bitmez. Himmm... Demek öyle ha! Bu çok kârlı bir iş Hacıavcav. Öyleyse ben bu fırsatı en iyi şekilde değerlendirmeliyim. Aklıma çok iyi bir fikir geldi! Ben hemen gitmeliyim Hacıavcav, bana müsaade. Verdiğin bu bilgiler için sana çok teşekkür ederim arkadaşım. Hadi bana eyvallah!

Hacivat:

– Bir şey değil Karagöz'üm, güle güle git, güle güle...

(Karagöz hemen eve gidip bir davul alır, sokağın başına çıkar ve davul çalarak bağırmaya başlar.)

Karagöz:

– Hey ahâli! Duyduk duymadık demeyin!

Yemeği evde yemeyin!

Günün üç öğünü bize gelin!

Hanemize şeref verin!

(Bu sesi duyan halk, akın akın Karagöz'ün evine gelir.)

Komşular:

– Duydunuz mu arkadaşlar, bizim Karagöz evinde yemek veriyormuş, haydi hemen gidelim!

(Ev bir anda misafirle dolup tasar. Karagöz, elinden geldiğince sürekli yemek pişirir ancak yine de yetiştiremez. İyice yorulur ve bunalır, Hacivat'tan yardım ister.)

Karagöz:

– Yetiş Hacicavcav! Yetiş arkadaşım! Neredesin yahu!

Hacivat:

– Yine neler oluyor Karagöz'üm?

Karagöz:

– Yahu komşuları yemeğe dâvet ettim; fakat yemek pişirmeye yetişemiyorum! Bana yardım eder misin arkadaşım?

Hacivat:

– Sen yine ne yaptın karagözüm? niçin gücünün yetmediği işe giriyorsun seni hiç anlamıyorum doğrusu...

Karagöz:

– Yahu sen, ne kadar çok misafir çağırırsan o kadar çok bereket gelir dememiş miydin?

Hacivat:

– Evet demiştim.

Karagöz:

– E ben de daha çok sevap kazanayım diye, bütün mahalleliyi yemeğe dâvet ettim, fena mi yaptım yâni?

Hacivat:

– Ben sana hepsini birden mi çağır dedim Karagöz'üm? Her şeyin aşırısı zarardır. Misafiri gücünün yettiği kadar çağırmalısın. Bak, bu kadar kalabalığı toplamışsın. Kimi yiyor kimi bakıyor, böyle daha mı iyi olmuş?

Karagöz:

– Yahu doğru söylüyorsun Hacicavcav, ben de zaten yaptığım bu işten çoktan pişman oldum ya; fakat bir kere oldu işte... Bundan sonra böyle yapmam sevgili dostum. Hadi, sen şimdi bana yardım et de misafirlerimizi aç bekletmeyelim.

Hacivat:

– Tamam, hadi gidelim.

Karagöz:

– Şey Hacicavcav, bizdeki erzak bitti de sizden ödünç alabilir miyiz?

Hacivat:

– Tabi ki Karagöz'üm, hadi beraber alıp gelelim.

(Bu arada bazı komşular durumu fark eder. Birkaç kişi eve gidip, Karagöz'e erzak getirir.)

1. Komsu:

– Hey Karagöz, senin bu cömertliğine karşılık bende sana bir çuval pirinç getirdim. Al istediğin gibi kullan.

Karagöz:

– Ne, hem de bir çuval pirinç mi? Şey, zahmet etmişsin komşucuğum. Bu pirinç çok fazla...

1. Komsu:

– Hiç zahmet olur mu Karagöz'üm? İkram edene ikram edilir. Hem bildiğin gibi ben market sahibiyim. Bu pirinçlerden bende daha çok var. Sen rahat ol, istersen daha da getirebilirim.

Karagöz:

– Yo yo, bu kadar yeter komşucuğum. Teşekkür ederim, ne kadar da cömertsin.

2. Komşu:

– Al, bu nohutlarla mercimeği, misafirlere pişirirsin.

Karagöz:

– Beni gerçekten çok mahcup ettiniz, çok teşekkür ederim.

1 Komşu:

– Ne demek Karagöz'üm, yaptığın bu hayra, biz de ortak olmak istiyoruz.

2 Komşu:

– Şekerle çay da benden, bir güzel demleyip içersiniz.

Karagöz:

– Şey, çok teşekkür ederim, çok teşekkür ederim komşular. Sağ olun, var olun. Siz ne kadar iyi kalplisiniz yahu. Ah canlarım benim. Gördün mü Hacıcavcav gördün mü, daha şimdiden yiyeceğimiz artmaya başladı bile! Hem de çuval çuval! Zengin olduk zengin!

Hacivat:

– Evet, gördüm Karagöz'üm. Kim misafire ikram ederse karşılığını görür. Hadi bakalım, şimdi bu malzemelerden bir güzel yemek pişirelim, misafirlerimizle birlikte yiyelim.

Karagöz:

– Malzemeleri görünce bir güzel acıktım. Hadi şimdi doğru mutfağa gidelim.

(Karagöz, Eski Ordu Marşı'nın sözlerini, yiyeceklere uygulayarak söyler ve sahneden ayrılırlar.)

– İleri, marş.

Ey sarı nohut, ey tatlı şeker!

Haydi, kazan ver, unla mısır ver!

Bir elde safran, bir elde reçel!

Sofraya buyurun, ey misafirler!

Tereyağlı olsa bütün yemekler!

Dillerde peynir, güveçte etler,

İçli çörekler, güllü şerbetler,

Sofraya buyurun, ey misafirler!

7. Etkinlik

Etkinlik	Nelere Duyarlıyım?
Hedef Kitle	Temel Eğitim-Ortaöğretim
Amaç	Öğrencilerin sorumluluklarının farkına vararak duyarlı vatandaş olmalarına katkı sunmak.

- Eğitici, ikonların olduğu görseli öğrencilerin göreceği uygun bir yere asar.
- Öğrencilere her bir ikonun vermek istediği mesajın ne olduğunu sorar.
- Boş alana neler çizilebileceğini düşünmelerini söyler.
- Çizim yapmaları için öğrencilere 10 dakikalık süre verir.
- Sürenin bitiminde çizdikleri ikonu anlatmalarını ister.
- Çizilen ikonlar panoda sergilenir.

8. Etkinlik

Etkinlik	Hakkımı Arıyorum
Hedef Kitle	Temel Eğitim-Ortaöğretim
Amaç	Öğrencilerin haklarını öğrenmesi ve nasıl savunacaklarını bilmelerini sağlamak.

- Eğitici, öğrencilere tüketici haklarıyla ilgili bir bilgilendirme yapar.
- Gerçek veya kurgusal bir mağduriyet senaryosu verilir. (örneğin bozuk bir ürün almak, yanlış faturalandırma)
- Öğrencilere, velileri aracılığı ile Alo 175, E-Devlet ve Ticaret bakanlığı sitesi (<https://ticaret.gov.tr>) üzerinden başvurularda bulunabileceği söylenir.

9. Etkinlik

Etkinlik	Görsel Yorumlama
Hedef Kitle	Temel Eğitim-Ortaöğretim
Amaç	Bireysel ve toplumsal olarak israfın önlenmesi konusunda farkındalık oluşturmak.

Eğitici, görselleri öğrencilere göstererek aşağıdaki soruları yöneltir.

- Bu görseller size neyi çağırıştırıyor?
- İsrafın en yaygın olduğu alanlar nelerdir?
- İsraf konusunda sizler neleri örnek verirsiniz?

- Günlük hayatta farkında olmadan israf ettiğimiz şeyler nelerdir?
- "Zamanın israfı" ne demektir?
- İsrafın topluma ve çevreye etkileri nelerdir?
- İsrafın önüne geçmek için bireysel ve toplumsal olarak neler yapabiliriz?

10. Etkinlik

Etkinlik	Afet Çantamı Hazırlıyorum
Hedef Kitle	Temel Eğitim-Ortaöğretim
Amaç	Afet öncesi, esnası ve sonrasında yapılması gerekenler hakkında farkındalık oluşturmak.

- Eğitici, öğrencilere afet çantası hazırlamanın önemini anlatarak ailesi ile birlikte bir afet çantası oluşturmalarını ister.
- Aile bireyleri olası bir afet durumunda kullanmak üzere afet çantası hazırlarlar.
- Öğrenciden aileleri ile birlikte hazırladığı çantanın fotoğraf veya videosunu eğitici ile paylaşması istenir.
- Afet çantası görselleri kulüp öğrencilerine gösterilerek afet öncesi, afet esnası ve sonrasında yapılması gerekenler ile ilgili bilgi alışverişi yapılır.

1. Temel İhtiyaç Malzemeleri

- Su (Kişi başı en az 3 litre, dayanıklı şişelerde)
- Dayanıklı gıdalar (Konserve, kuru meyve, kraker, enerji barları)
- Çok amaçlı çakı veya alet seti
- El feneri ve yedek piller
- Döğük (Sesinizi duyurmak için)
- Çakmak ve su geçirmez kibrit

2. İlk Yardım Malzemeleri

- İlk yardım çantası (Yara bandı, steril gazlı bez, antiseptik solüsyon, makas, yanık kremi vb.)
- Ağrı kesici ve temel ilaçlar
- Kişisel ilaçlar (Reçeteli ilaçlar, alerji ilaçları vb.)
- El dezenfektanı ve ıslak mendil
- Cerrahi maske ve eldiven

3. Kişisel ve Hijyen Malzemeleri

- Islak mendil ve kâğıt havlu
- Sabun ve küçük şampuan
- Diş macunu ve fırçası
- Hijyenik ped veya bebek bezi
- Yedek iç çamaşırı ve çorap

4. Giyim ve Barınma Malzemeleri

- Dayanıklı bir yağmurluk veya panço
- Battaniye veya termal folyo battaniye
- Şapka, eldiven ve atkı
- Çadır veya hafif branda
- Ekstra kıyafetler (hava şartlarına uygun)

5. Belgeler ve Önemli Eşyalar

- Kimlik ve önemli belgelerin fotokopisi (Nüfus cüzdanı, pasaport, sağlık bilgileri, tapu vb.)
- Bir miktar nakit para (Elektrik kesintisi nedeniyle kartlar çalışmayabilir)
- Telefon şarj cihazı ve powerbank
- Aile bireylerinin acil durum iletişim bilgileri
- Harita ve pusula

6. Çocuklar ve Evcil Hayvanlar İçin

- Bebek maması ve biberon
- Sevdiği bir oyuncak veya battaniye (çocuğu rahatlatmak için)
- Evcil hayvanınız varsa mama ve su kabı

Etkinlik	Seyir Tepesi
Hedef Kitle	Temel Eğitim

Ahmet:

– Annecim ben biraz dolaşabilir miyim?

Dicle Hanım,

– Her zamanki gittiğin tepeye mi gideceksin oğlum?

Ahmet:

– Evet annecim, baharın renklerini görmek geldi içimden.

Dicle Hanım:

– Gördüğün güzellikleri benimle de paylaşacaksan olur tabii ki.

– Elbette! Zevkle canım anneemmm...

Her bahar geldiğinde kıpır kıpır olurum, çiçekler açar sanki içimde. Çanakkale'nin şirin mi şirin Ayvacık ilçesinde yaşıyorum. Özellikle bahar aylarında gitmeyi çok sevdiğim, evimize çok yakın bir tepe var. İlçemizin en güzel köşesidir seyir tepesi. Kendi kendime isim buldum buraya. Burası olsa olsa "Seyir Tepesi" olur diye düşündüm.

Tepede küçük bir çay bahçesi var. İlçemizde herkes birbirini tanır. Tepeye her gittiğimde mutlaka tanıdık birini görürüm. Bu çok hoşuma gidiyor diyemem aslında. Çünkü o tepeye gidip etrafı sessizce seyretmekten haz alıyor, gökyüzünü, denizi, ormanı, çiçekleri, karıncaları seyretmeyi çok seviyorum. Hatta nadiren de olsa kirpi, sincap ve tavşan gördüğüm bile oluyor.

Annemden izin almanın rahatlığıyla her zaman oturduğum yerde oturdum. Gördüklerimi anneme de anlatacağım için dikkatle seyre daldım.

Masmavi gök kubbenin altında kuş civıltılarından başka sessizliği bozan hiçbir şey yok. Arada bir gelen dalga sesleri içimden geçen duygularım gibi. Gelip gidiyorlar. Karşımda öyle güzel bir manzara var ki! Renk uyumu kuş civıltılarının sesiyle birleşince kendimi o ahenkli dünyanın bir parçası olduğum için çok şanslı hissettim. Burada saatlerim geçse hiç sıkılmam.

Karıncaları izlemekten ayrı keyif alırım hep. Onların kendi aralarındaki duyarlı davranışları benim her zaman dikkatimi çeker. Biliyor musunuz? Yuvalarının içinde ya da dışında aç olan arkadaşlarına rastladıklarında duyarsız kalmayıp kursaklarındaki besinin bir kısmını arkadaşlarıyla paylaştıklarını duyunca çok etkilenmişim. Karıncaların bu davranışı, aç olan birini gördüğümde yiyeceğimi onunla paylaşmam gerektiğini hatırlattı bana. Karıncalar besin bulduklarında geçtikleri yerlere arkadaşları da o besine ulaşsın diye özel bir koku bırakırlarmış.

Doğada kurulan düzenin canlıların hep böyle birbirlerine olan duyarlı davranışlarla devam ettiğini düşündüm. Allah'ın yarattığı düzende tüm canlıların birbirleriyle beraber iç içe yaşadığı halde hiçbir canlının diğerine müdahale etmeden, dayanışma halinde olduğunu gözlemledim.

Bu kusursuz düzenin bir parçası olmamın, etrafımdaki tüm canlılara karşı duyarlı olarak yaşamamın beni gerçek mutluluğa ve huzura götürebileceğini düşündüm. Ben bunları düşünürken saatler ne kadar da çabuk geçmiş. Artık eve gidip bugün gördüğüm güzellikleri ve bunlardan çıkardığım düşüncemi anneme anlatmak için sabırsızlanıyordum.

Ahmet:

– Annecim ben geldim!

Dicle Hanım,

– Hoş geldin Ahmetçim, seni dinlemek için sabırsızlıkla bekliyorum.

Ahmet:

– Ben de anlatmak için sabırsızlanıyorum annecim. Doğanın ahenkli yaratılışı ve canlıların birbirleriyle olan dayanışmalarını izledim. Annecim, bu akşam yaptığın yemeği karşı apartmandaki yalnız yaşayan Hatice teyzeye de götürelim mi? Hem senin güzel yemeklerinden yemiş olur hem de onu sevindirmiş oluruz ne dersin?

Dicle Hanım:

– Aferin oğlum, ne güzel düşünmüşsün. En yakınlarımızdan başlayarak etrafımızdaki herkese karşı duyarlı davranmak, elimizden geldiği kadar ihtiyaçlarını gidermek gerektiğini ve dinimizin bu davranışlara verdiği önemi peygamberimizin (sav) “Komşusu açken tok yatan bizden değildir.” hadisi ne güzel anlatır. Seyir Tepesi'ne ben de bir gün gelmek istiyorum. Kim bilir daha ne güzellikler senin onları keşfetmeni bekliyor.

Ayşegül CANDER

SORULAR

1. Metinde geçen karıncalar hangi konuda duyarlılık gösteriyor?
2. “Doğada kurulan düzen” deyince aklınıza neler geliyor?
3. Kimlere ve nelere karşı duyarlı olmalıyız?

Etkinlik	Bahçeyi Sulayan Bulut
Hedef Kitle	Temel Eğitim-Ortaöğretim

Adam tarlaların arasından ilerliyordu. Varacağı yere ulaşmak için biraz hızlandı, yaya olarak kat etmesi gereken hayli yol vardı. Hava kapalı değildi ancak gök gürlemesini andıran bir ses duydu.

Tepesinde bir bulut gördü. Hava açık ama bulut sanki yağmur yüklüydü.

Bir ses duydu birden:

– Falanın bahçesini sula!

Sağına soluna baktı kimseyi göremedi. Bir defa daha geldi ses. Bir daha bakındı. Ses yukarıdan geliyordu:

– Falanın bahçesini sula!

Bulut ilerledi ve biraz ileride, sınırları belli olan bir tarlaya suyunu latif bir şekilde boşalttı. Tarlaya yaklaşınca, bir adamın elinde kazma kürek, yağın yağmurun oluşturduğu suları bahçede, oraya buraya yönlendirdiğini gördü.

– Selamün aleyküm.

– Ve aleyküm selam.

– Ey Allah'ın kulu, adın nedir?

– Adım falancadır.

Tarladaki adamın söylediği isim, az önce buluttan duyduğu isimdi.

– Adımı niçin sordun?

Çok garip ve enteresan bir şey oldu. Az önce yolda yürürken bulutların arasından, senin adını vererek “Falanın bahçesini sula!” diye bir ses duydum. İşin doğrusu çok da şaşırdım. Yağmurun senin tarlana yağması üzerine de emin olmak için sordum. Allah için söyler misin? Sen ne yapıyorsun, nasıl bir amel işliyorsun ki böylesi bir ilahi lütf nail oluyorsun?

Bahçe sahibi vakur hâliyle sadece şunları söyledi:

– Sorduğun için söyleyeyim. Ben bu bahçeme her zaman bakarım. Eker biçerim. Hasat zamanı mahsulün hepsini toplar, sonra da üçe bölerim. Birini sadaka, infak olarak dağıtırım. Birini çoluk çoğumla yer, ihtiyaçlarımı görürüm. Kalan üçte birini de tohumluk olarak ayırırım.” (Müslim, Zühd, 45)

Rabbimizin özel ikramı her zaman mümkündür.

Yeter ki biz onun verdiği ve bize emanet edilen o nimetleri harcamada duyarlı davranalım, etrafımızda bulunan ihtiyaç sahiplerinin haklarını gözetelim ve israfa kaçmayalım. Bunu ben kazandım, benim çabam olmasaydı olmazdı, demeyelim.

Hanemize gelecek, bize ikram edecek özel bulutumuzun rahmeti bol olsun...

Akif CEMİL

SORULAR

1. Çiftçinin malının üçte birini sadaka olarak infak etme davranışını nasıl yorumlayabiliriz?
2. Bulutun sadece belirli bir bahçeyi sulaması ne anlama geliyor olabilir?
3. Bu hikâyeden nasıl bir ders çıkarabiliriz?

Etkinlik	“Anlıyorum Seni” Diyebilmek
Hedef Kitle	Ortaöğretim

Hayat... Bir yolculuk aslında... İyiliğe, doğruluğa, nezakete, duyarlılığa doğru yol alınırsa mutluluk ve huzura varılır bu yolculuğun sonunda. Kaygılar, korkular, zorluklar da eşlik eder kimi zaman. Yaşadıklarımız bir taraftan gücümüze güç katarken diğer taraftan gücümüzün azaldığını hissettirebilir bize. Gönlümüze ferahlık verecek hakikatler yardımımıza koşar, böyle hissettiğimiz anlarda:

“Zorluklara göğüs gerip sabredenler, yararlı ve iyi iş yapanlar için başışlanma ve büyük bir ödül vardır.” (Hûd Suresi, 11/11) buyrulur hayat kitabımız Kur’an’da. Ne kadar anlamlı bir hatırlatma değil mi başına gelen zorluklarda dayanma gücünün azaldığını hissedenler için.

İnsan... İhtiyacı var insanın başka bir insana. “Benim gibi hisseden başkaları da var. Onların da hayat yolculuğunda karşılaştığı duraklar benimkine benziyor. Onlar da birçok kez benim gibi hissediyor. Mutlulukları, mutsuzlukları, kırılganlıkları, başarıları, başarısızlıkları, hayal kırıklıkları var benim gibi.”

Evet, ihtiyaç duyar insan insana. Yaşadıklarına başka bir gözle bakabilmek, kimi zaman dinlemek, kimi zaman dinlenmek için. Kimi zaman da tecrübelerle demlenmek için.

O halde yalnız olmadığımızı hissetmek çok kıymetli öyle değil mi? Benden başkasından haberdar olmak... Onunla hemhal olmak... Sevgili Peygamberimizin şu sözü acılara, üzüntülere, kayıplara duyarsız kalınamayacağına işaret değil de nedir ki? “Kim bir Müslümanın dünya sıkıntılarından bir sıkıntıyı giderirse, Allah da onun kıyamet günündeki sıkıntılarından birini giderir. Kim darda kalan bir kimsenin işini kolaylaştırırsa, Allah da dünya ve âhirette onun işlerini kolaylaştırır. Kim bir Müslümanın ayıbını örterse, Allah da dünya ve âhirette onun ayıplarını örter. Kul, kardeşinin yardımında olduğu sürece, Allah da onun yardımcısı olur.” (Ebû Dâvûd, Edeb, 60)

Faydalı eylemler, duyarlılık erdemine götürür bizi, diyebiliriz öyleyse. Peki, nedir duyarlılık? Çevremizde olup bitenlerden habersiz olmamaktır. Hassasiyetleri gözetmektir. Ailemize, arkadaş ve dostlarımıza, yanımızda yakını-
mızda olanlardan başlayarak ulaşabildiğimiz herkese karşı empati kurabilmektir. “Anlıyorum seni.” diyebilmektir.

“Bir vücudun organları gibi” olabilmektir. Birbirinin duygularına ortak olmak, sevinciyle sevinmek, üzüntüsüyle
üzülmektir. Yarı yolda bırakmamak, çözüm yollarına kapı aralamaktır. Öyleyse bir insanın diğer insanlara karşı
duyarsız kalmaması aksine onlar için elinden ne geliyorsa yapması sorumlulukları arasındadır. Anne babanın
evladına, evladın anne babasına, kardeşin kardeşe sorumlu olduğunun unutulmamasıdır.

Öksüzün, yetimin ve muhtacın kolu kanadı oluvermektir. Köprü olmaktır iyiliğin, güzelliğin yol bulup yayılması-
na. Engelliye engel olmamak; hastaya, yaşlıya, yardıma koşmaktır. Farkında olmak, sosyal sorunlara yönelik
farkındalığı artırmaktır. Toplumsal dayanışmaya katkı sağlamak, başka coğrafyalarda olan kardeşlerimize de el
uzatmaktır.

Adaletli, dürüst, samimi, merhametli olmak ve doğruluktan ayrılmadan değerlerine sahip çıkmaktır. Kendimize
yapılmasını istemediğimiz davranışı başkasına da yapmamaktır. Sosyal ilişkilerimizde sabrı ve anlayışı kuşan-
maktır. Çevreye duyarlı olabilmek ve bu konuda bir bilinç geliştirmek adına gayret gösterebilmektir.

Çıktığımız hayat yolculuğunda “keşke”lere yer bırakmadan “iyi ki”lerimizi çoğaltmaktır. Kendimizi de sık sık sor-
gulamak, bu sorgulamadan çıkan her bir cevabı karakterimizin inşasında bir tuğla gibi düşünebilmektir. Elimizi
vicdanımıza koyup önce kendimizi duyabilmektir.

Yeteneklerimizi keşfetmek, eksikliklerimizi tamamlayabilmek için çalışmaktır. Böylece varlığımızı anlamlı kılmak-
tır. Gayretlerimizle kendi yolumuza ışık tutmak, önce kendimizi aydınlatmaktır. Varlığımızın Yaratanımız tarafın-
dan bizi verilen kıymetli bir hediye olduğunu idrak etmektir.

Hayat yolculuğumuz boyunca edindiğimiz acı tatlı tecrübelerden faydalanarak duyarlı, tutarlı ve dengeli bir insan
olabilmek, evrende kapladığımız alanın hakkını verebilmektir!

Sevdegül ÇEKİÇ

SORULAR

1. Duyarlılık kavramı yazıda nasıl tanımlanıyor? Günlük hayatta duyarlı bir insan olmak için neler yapabiliriz?
2. “Hayat yolculuğunda ‘keşke’lere yer bırakmadan ‘iyi ki’lerimizi çoğaltmalıyız.” ifadesi sizce ne anlama geliyor?
3. “Evrende kapladığımız alanın hakkını vermek” ifadesi size ne çağırıştırıyor?

<https://youtube.com/watch?v=8h3wYbuS8bw&feature=shared>

Video Tanıtıcı Notlar

Başlık: Rafadan Tayfa-Enerji Muhafızları

Hedef Kitle: Temel Eğitim

Süre: 15 Dakika 09 Saniye

Konu: Enerji tüketiminin önemi

<https://www.youtube.com/watch?v=YVUqOzLzuMc>

Video Tanıtıcı Notlar

Başlık: Sıfır Atık-Plastik Atıklar-TRT Belgesel

Hedef Kitle: Temel Eğitim -Ortaöğretim

Süre: 32 Dakika 25 Saniye

Konu: Atıkları dönüştürmenin doğal çevreye katkısı

<https://www.youtube.com/watch?v=ANVBgFn68fQ>

Video Tanıtıcı Notlar

Başlık: Pırıl-Sıfır Atık

Hedef Kitle: Temel Eğitim

Süre: 11 Dakika 51 Saniye

Konu: Geri dönüşümün tasarrufa katkısı

<https://youtu.be/eoWiHRkZz24?si=NzLqb6RbWuMuQEdk>

Video Tanıtıcı Notlar

Başlık: Denizdeki Kirlilik-Sıfır Atık Mavi

Hedef Kitle: Temel Eğitim-Ortaöğretim

Süre: 3 Dakika 29 Saniye

Konu: Doğaya bırakılan atıkların canlılara verdiği zarar

MESAJINI GÜÇLENDİR

Ayet ve Hadisler

Ey iman edenler! Kazandıklarınızın iyilerinden ve rızık olarak yerden size çıkardıklarımızdan hayra harcayın. Size verilse, gözünüzü yummadan alamayacağınız kötü malı, hayır diye vermeye kalkışmayın..."

Bakara, 2/267

"Hakkında kesin bilgi sahibi olmadığın şeyin peşine düşme. Çünkü kulak, göz ve kalp, bunların hepsi ondan sorumludur."

İsrâ 17/36

"...Rahatsız edici bir şeyi yoldan kaldırmak sadakadır."

Buhârî, Cihâd, 128

"Her kim bir ağaç diker de ondan bir insan yahut Allah'ın yarattığı herhangi bir canlı yerse muhakkak bu, o kimse için bir sadaka olur."

İbn Hanbel, VI, 443

Özlü/Edebî Sözler

Geçme bu dünyadan sessizce...
Hoş geçin, incitme ve incinme.
Bir hikâyen olsun, iz bıraksın,
Yaz hikâyeniyi iyilikle.

Sevdegül ÇEKİÇ

Esma'ül Hüсна

EL-MUKSİT (cc):

- İyilikleri karşılıksız bırakmayan
- Adil olan ve adil olunmasını isteyen
- Her şeyi ölçülü bir şekilde yaratan

EL-MUKSİT İSMİ HAYATIMA NASIL YANSIR?

- Eğitici, öğrencilere Esmâü'l-Hüsnâ'nın açıklamasını yapar.
- Öğrencilere "Allah'ın güzel isimlerinden olan El- Muksit ismini hayatımıza nasıl yansıtabiliriz?" sorusunu sorar.
- Cevaplar alındıktan sonra eğitici, yukarıda verilen açıklamaları öğrencilerle paylaşır.

3.HAFTA ETKİNLİK HAVUZU: DUYARLILIK

AKTİF ÖĞRENME

1. Etkinlik

Etkinlik	Hikâye Canlandırma
Hedef Kitle	Temel Eğitim -Ortaöğretim
Amaç	Afet sonrası toplumsal dayanışma ve yardımlaşmanın önemi konusunda duyarlılık oluşturmak.

- Eğitici, kahramanlık hikâyelerinden örnekler verir.
- Gruplar hikâyelerden sahneler seçerek küçük tiyatro gösterileri hazırlar.
- Canlandırmalar sunulur ve hikâyenin verdiği mesajlar üzerine konuşulur.

Örnek hikâye:

Gölge Kahramanlar

Küçük bir sahil kasabasında, herkesin bildiği ama kimse hakkında çok konuşmadığı biri vardı: Ali Usta. Kasabanın marangozuydu, eski ahşapları onarır, bozulan kapıları tamir ederdi. Ama onu asıl özel kılan, yaptığı iyilikleri kimseye söylememesi idi.

Bir gün, kasabayı büyük bir fırtına vurdu. Dalgalar iskeleyi yerle bir etti, balıkçı tekneleri zarar gördü. İnsanlar sabah uyandıklarında büyük bir yıkımla karşılaştılar. İşin kötüsü, bu zarar herkesin ekmeğini kazanmasını zorlaştıracaktı.

Ancak ertesi sabah, iskelede bir değişiklik vardı. Kırılan tahtaların yerine yenileri konmuştı. İnsanlar kimin yaptığını bilmiyordu. Sonraki gün teknelerin onarıldığını fark ettiler. Gece boyunca biri çalışıyor olmalıydı.

Merak eden gençlerden biri, gece yarısı sahile gitti. Ve Ali Usta'yı gördü. Yaşlı marangoz, fener ışığında çalışıyor, kasabasını yeniden ayağa kaldırıyor.

Sabah olduğunda herkes gerçeği öğrenmişti. Kasaba halkı, Ali Usta'nın yıllardır yaptığı sessiz kahramanlıkları fark etti. Ona teşekkür etmek için Ali Usta' ya geldiklerinde Ali Usta sadece gülümsedi ve şöyle dedi:

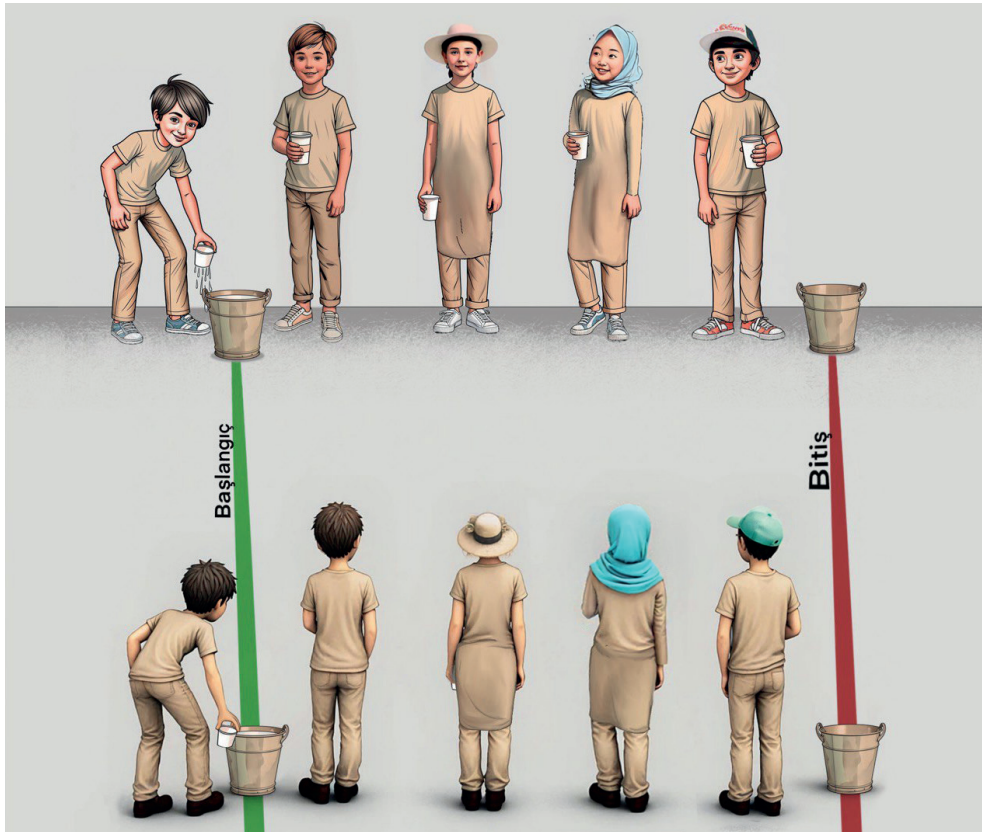
"Bir toplum ancak birbirine destek olduğunda güçlüdür. Hepimiz birer kahraman olabiliriz."

O günden sonra, kasaba halkı birbirine daha çok yardım etmeye başladı. Çünkü kahramanlık, sadece büyük güçlere sahip olmak değil, küçük ama önemli iyilikler yapmaktır.

Bayram GÜRBÜZ

2. Etkinlik

Etkinlik	Ekip Ruhu Her Yerde
Hedef Kitle	Temel Eğitim
Amaç	Afet durumlarında insanlara ve diğer canlılara yardım etme bilinci oluşturmak.

- Eğitici, etkinliğin yapılacağı alanı belirler ve gerekli malzemeleri temin ederek ön hazırlık yapar.
- Bir başlangıç bir de bitiş çizgisi belirlenir.
- Öğrenciler iki eşit gruba ayırarak oyun kurallarını anlatır.
- Grup öğrencileri başlangıç çizgisinden itibaren yan yana dizilirler.
- Her bir öğrenciye aynı hacimde içi boş bir karton bardak verilir.

- Her grup için başlangıç noktasına eşit hacimli ve içi su dolu birer kova konulur.
- Bitiş çizgisine de her grup için eşit hacimli ve içi boş birer kova konulur.
- Eğitici bir yangın/afette canlılara yardım ederken işbirliği halinde ve bilinçli çalışmanın önemini anlatarak öğrencilerin yapmaları gerekeni sıralar.
- Eğitici başlama komutu ile başlangıç çizgisindeki ilk öğrenciler ellerindeki boş bardakları içi su dolu grup kovalarından dolduracak, suyu yanındaki arkadaşının boş bardağına aktaracaktır.
- İlk oyuncunun bardağındaki suyun boş bardaklara sırasıyla aktarılmasıyla bitiş çizgisindeki boş kovanın doldurulması amaçlanır.
- Bitiş noktasındaki kovayı en fazla suyla, ilk dolduran takım oyunun kazananı olur.
- Oyun sonunda kovalardaki su ile çevredeki bitkiler sulanır.

3. Etkinlik

Etkinlik	Tohumdan Fidana
Hedef Kitle	Temel Eğitim-Ortaöğretim
Amaç	Meyve çekirdeklerinin çöp olmadığı ve değerlendirilerek doğaya kazandırılabilceği konusunda bilinç oluşturmak.

- Eğitici, öğrencilere yenilen meyve artıklarının içerisinde yer alan çekirdeklerin çöp olmadığını, çekirdeklerin uygun ortamda çimlendirilerek fideye dönüştürülebileceğini söyler.
- Her öğrenciden istediği bir meyveyi seçerek, seçtiği meyvenin çekirdeğinin nasıl çimlendirilebileceği hakkında araştırma yapmasını ister.
- Öğrencilerin çimlendirme sürecini takip eder.
- Çimlendirilen çekirdekler saksıya dikilerek fidana dönüştürülür.

4. Etkinlik

Etkinlik	Çevremi Tanıyorum
Hedef Kitle	Temel Eğitim-Ortaöğretim
Amaç	Çevre bilinci ve doğaya karşı duyarlılık oluşturmak.

- Eğitici, öğrencilerle doğa yürüyüşü veya bisiklet turu planlar.
- Öğrencilerden gezi sırasında;
 - ✓ Bitki örtüsü
 - ✓ Canlılar
 - ✓ Doğadaki estetik
 - ✓ Çevre kirliliği vb. konularda gözlem yapmalarını ister.
- Gezi, bisiklet turu şeklinde yapılacaksa çevre bilinci ile ilgili önceden hazırlanan slogan cümleleri bisikletlerin önlerine asmalarını söyler.
- Gönüllü öğrencilerle gerekli hijyen önlemlerini alarak çevre temizliği yapar.
- Öğrencilerin gezi sonrası gözlemlerini paylaşmalarını sağlar.

5. Etkinlik

Etkinlik	İşe Yarar mı?
Hedef Kitle	Temel Eğitim-Ortaöğretim
Amaç	Atık malzemeleri kullanarak yeni şeyler üretmenin değerini kavratmak.

- Eğitici, öğrencilere hep beraber atık malzemeleri kullanarak kukla veya bez bebek yapacaklarını söyler.
- Evlerinde bulunan giyilmeyen kıyafetler, eskimiş çoraplar, kumaş parçaları, düğmeler, yarım kalmış iplikler gibi kullanılmayan, işe yaramaz diye düşünülen malzemeleri getirmelerini ister.

- Hayal güçlerini kullanarak istedikleri kuklayı veya bez bebeği yapmaları konusunda rehberlik yapar.
- Öğrenciler gruplara ayrılır.
- Grup öğrencilerinden yaptıkları kuklaları kullanarak, seçtikleri konu ile ilgili doğaçlama drama yapmaları istenir.
- Doğaya, ailemize, çevremize karşı duyarlı olmak vb. drama konuları seçilebilir.

6. Etkinlik

Etkinlik	Ziyaret Defteri
Hedef Kitle	Ortaöğretim
Amaç	Yapılan ziyaret/misafirlikte nasıl davranması gerektiği konusunda bilinç oluşturmak.

- Eğitici, ziyaret çeşitleri adedince gruplar oluşturur.

Ziyaret çeşitleri;

- ✓ Komşu Ziyareti,
- ✓ Arkadaş/Dost Ziyareti

- ✓ Yaşlı, Yetim, Hasta Ziyareti,
- ✓ Bayram Ziyareti,
- ✓ Taziye (Cenaze) Ziyareti,
- Araştırma ve açıklamalar sonrası gruplar kendi konularında doğaçlama bir tiyatro hazırlar.
- Her grup kendi ziyaret çeşidi konusunda hazırladığı tiyatroyu arkadaşlarına sunar.

7. Etkinlik

Etkinlik	Biliyor muydunuz?
Hedef Kitle	Temel Eğitim-Ortaöğretim
Amaç	Doğal kaynakları kullanma ve geri dönüşümün önemi ile ilgili farkındalık oluşturmak.

- Eğitici, çizelgedeki boşlukları doldurabilmek için öğrencilerden araştırma yapmalarını ister.
- Bilgiler görsel materyaller de kullanılarak afiş veya poster halinde okul panosunda veya duvarlarında sergilenir.

• Türkiye'de oluşan atıkların ancak %..... si geri dönüştürülebilmektedir.
• 1 ton kağıt geri kazanıldığındaadet, 1 ton gazete kağıdı geri kazandırıldığında adet ağacın kesilmesi önlenmiş olur.
• Buzdolabının gövdesinden yapılmaktadır.
• Monitör plastiğinden üretilmektedir.
• Bir cam şişenin geri dönüşümü bir bilgisayar dakika çalıştırabilecek enerjiye sahiptir.
• Bitkisel atık yağlardan yakıt olarak kullanılan üretilmektedir.
• 8 adet plastik şişeden adet forma üretilmektedir.
• Evimizden çıkan çöpleri geri dönüştürerek yılda kilogram karbondioksit tasarrufu sağlayabiliriz.
• Doğada; ✓ camyılda, ✓ kutu kola yılda, ✓ gazete kağıdı ayda, ✓ bebek bezi yılda, ✓ pet şişe yılda, ✓ plastik tabak yılda, ✓ plastik torba yılda, kaybolur.
• Kullanılmış bir atık pil toprağa atıldığında etrafında bulunan metrekaresel bir bölgeyi birkaç ay içinde zehirler.
• Küresel ısınmayı engellemek için yapabiliriz.

8. Etkinlik

Etkinlik	Bayat Ekmek Pizzası
Hedef Kitle	Temel Eğitim-Ortaöğretim
Amaç	İsrafi önleme konusunda duyarlılık oluşturmak.

- Eğitici, şartlar uygunsa gerekli malzemeleri temin ederek öğrencilerle beraber etkinliği yapar.
- Tarifi uygulamak için yeterli fiziki şartlar bulunmuyorsa tarifi yazılı olduğu fotokopileri öğrencilere dağıtır.
- Evde ebeveynleriyle beraber tarifi uygulamalarını ve bir sonraki buluşmada sonucu arkadaşlarıyla paylaşmalarını öğrencilerden ister.
- Bayat ekmeklerle başka hangi tarifler uygulanabileceğini araştırmalarını söyler.

Malzemeler:

- 3-4 dilim bayat ekmek
- 1 su bardağı süt
- 1 yumurta
- 1 çay kaşığı tuz
- 1 çay kaşığı kekik (isteğe bağlı)
- 1 yemek kaşığı salça veya ketçap
- 1 su bardağı rendelenmiş kaşar peyniri
- İsteğe bağlı olarak peynir, kıyma, sucuk vb.
- 1 adet domates (küçük doğranmış)
- 1 adet yeşilbiber (doğranmış)
- 5-6 adet zeytin (çekirdekleri çıkarılmış, dilimlenmiş)

Yapılışı:

1. Bayat ekmekleri bir kaba alın ve sütü üzerine dökerek ekmekleri yumuşatın.
2. Yumuşayan ekmekleri çatalla ezerek püre haline getirin.
3. Yumurtayı, tuzu ve kekiği ekleyip iyice karıştırın.
4. Yağlı kâğıt serili veya yağlanmış bir fırın tepsisine karışımı yayın ve üzerini düzleyin.
5. Üzerine salça veya domates sosu sürün.
6. Rendelenmiş kaşarın yarısını serpin ve isteğe göre üzerine peynir, kıyma, sucuk, domates, biber gibi malzemeleri yerleştirin.
7. Kalan kaşarı da en üste ekleyin.
8. Önceden ısıtılmış 180°C fırında 15-20 dakika kadar pişirin.
9. Fırından çıkarıp dilimleyerek sıcak servis edin.

9. Etkinlik

Etkinlik	Ortak Evimiz İçin
Hedef Kitle	Temel Eğitim-Ortaöğretim
Amaç	Öğrencilerde geri dönüşümü teşvik etmek, çevre bilinci geliştirmek, sürdürülebilir kalkınma için farkındalık yaratmak, yaratıcı ve yenilikçi çözümler getirmelerine katkı sağlamak.

Günümüz üretim ve tüketim alışkanlıkları sonucunda her yıl ambalajlardan elektronik cihazlara, plastikten gıdaya kadar 2,1 milyar ile 2,3 milyar ton arasında atık oluşmaktadır.

Dünyada yılda 2,1 milyar ton çöp üretilmekte, bu da kişi başına yılda ortalama 300 kg çöp atıldığı anlamına gelmektedir. Türkiye'de ise bir yılda üretilen çöp miktarı yaklaşık 32,2 milyon ton olup, kişi başına attığımız çöp yıllık 423,4 kg'dır.

- Eğitici, metindeki bilgileri öğrenciler ile paylaşarak atık üretimi ve atıkların çevreye verdikleri zararları azaltmak, doğal kaynakları korumak, geri dönüşümü teşvik etmek, atıkların yeniden kullanımını artırmak ve genel olarak sürdürülebilir atık yönetimi uygulamalarını yaygınlaştırmanın önemine vurgu yapar.
- İmkânlar dâhilinde aşağıdaki konulardan biri seçilerek bu konuda yapılan örnek çalışmalar incelenir.
 - ✓ Sıfır atık temalı çizgi roman yarışması
 - ✓ Okullarda dikey bahçeler, yeşil duvarlar,
 - ✓ Kompost alanları, organik tarım bahçeleri, permakültür bahçeleri,
 - ✓ Güneş panelleri, yenilenebilir enerji köşeleri, yeşil çatılar
 - ✓ Geri ve ileri dönüşüm vb.
- Söz konusu doğa dostu etkinliklerden biri seçilerek uygulanır.

Etkinlik

Aynada Ne Görüyorsun?

Hedef Kitle

Temel Eğitim-Ortaöğretim

Sinemayı, film seyretmeyi oldum olası sevmişimdir. Ama o kocaman film perdesinde gördüklerimin, bir hayal olduğunu da bilirim. Her film seyredişimde şöyle derim içimden; 'Keşke hayat da filmlerdeki gibi olsa. Çünkü benim bir mucizeye ihtiyacım var ve mucizeler sadece filmlerde olur.'

Böyle yazmışım günlüğüme. Ama asıl mucizenin ne olduğunu öğrenmem için o yazı beklemem gerekliymiş. Sizi meraklandırıdım mı, öyleyse hadi baştan başlayalım.

Ben, Serkan Demir. Her ferdi birer başarı hikâyesi yazmış, sporcu bir aileden geliyorum. Babam eski milli güreşçilerden, madalyaları evimizin en güzel köşesinde asılı durur. Ağabeyim ise futbolu tercih etti. Şu an gözde bir kulüpte oynuyor. Kazandığı parayla önce bize bir ev aldı. Babam onunla gurur duyuyor, gece gündüz dilinde hep o. Annemse ağabeyim için kurbanlar kestirir, adaklar adar; "Aman sakatlanmasın, aman göze gelmesin." diye.

Ağabeyimle aramızda on yaş var. Dolayısıyla ben, onun başarı hikâyelerini dinleyerek büyüdüm. Şimdi siz onu kıskandığımı düşünüyorsunuz. Aslında hayır, ben sadece onu örnek aldım ve onun yolundan gitmek istedim. Bir futbolcu olmak, işte tek istediğim buydu.

Ama olmadı, olmadı.

Doğuştan bir ayağımın hafif aksadığını söylerlerdi. Öyle çok belli olmuyordu, hele yavaş yürürken hiçbir sorun yoktu. Ama iş koşmaya gelince bir türlü hızlı koşamıyor, sonra rahat zıplayamıyordum. Önceleri kendime kızdım, daha düzgün koşamazken nasıl futbol oynayabilirdim ki. Sonra babamla bir doktora gittik. Netice alamayınca benim

ısrarımla iki, üç, dört doktora daha. Hepsi aynı şeyi söylüyordu. Ameliyat gerekliydi. Ama ameliyatın neticesi daha da kötü olabilirdi. En iyisi hiç dokunmamaktı. Zaten tek yapacağım spor yaparken kendimi yormamaktı o kadar.

Böylece ameliyattan vazgeçtik. Ameliyattan vazgeçmek aslında hayallerimden vazgeçmekti. Ama ben vazgeçmedim. Kendimce gizli gizli antrenmanlar yapar, saatlerce koşar, akşamları ise ayağımın ağrısından uyuyamazdım. Fakat olmuyordu işte, olmuyordu. Sonunda ben de pes ettim.

Önce odamdaki futbolla ilgili her şeyi attım: sporcu afişlerini, tuttuğum takımın bayrağını, ağabeyim sayesinde birçok futbolcuyla çekilmiş resimlerimi.

Hedefi olmayan insan ne yapar, nasıl yaşar? Dümeni olmayan bir gemi gibi değil mi? Ben de öyleydim. Hangi limana uğradığımın hiçbir önemi yoktu. Okulla ilgilenmiyor, her şeyi boş veriyor, kimseyi dinlemiyordum. Babam baktı beni yola getiremeyecek, o yaz beni Mehmet Usta'nın yanına çırak verdi. Yazı çalışarak geçirecek, hayatın zorluğunu anlayacak, böylece aklımı başıma toplayacaktım. Babamın bilmediği, benim hayatın zor olduğunu çoktan fark etmiş olduğumdu.

Mehmet Usta camcıydı. Bir de her boyda ayna satardı. Dükkânı temizlemek benim işimdi. Silip süpürmek kolaydı da bir tek aynaları silmeyi sevmezdim. Hele boy aynalarını. Her ayna görüşümde elimde olmadan ayağıma bakardım, içim ezilirdi.

Mehmet Usta bilge adamdı aslında, pek konuşmazdı. Konuşunca da öyle laflar ederdi ki, susup kalırdınız. Bana hiç soru sormazdı, ilerde ne olacaksın gibi büyüklerin en sevdiği sorular. Yalnız her hareketimi izlediğini de bilirdim. Aynaları sevmeyişimi, dükkândan rahatlıkla gözüken spor sahasına, orada futbol oynayan gençlere imrenerek bakışımı.

Bir gün ağabeyim yine bir futbolcu olan arkadaşıyla dükkâna uğradı, geçerken beni kontrol etmek istemişti. Lafladık biraz, gittiler, ben arkalarından bakakaldım. Onlar gibi olmak isterken şimdi bir dükkân köşesinde sürünüyordum. Dayanamadım, içeri koştum, ağladım, ağladım.

Ustam yanıma geldiğinde hiçbir şey söylemedi. Sadece, beni elimden tutup dükkânın en büyük boy aynasının karşısına getirdi. Ben bir yandan gözlerimi siliyor, bir yandan da ustamın ne yapmak istediğini anlamaya çalışıyordum. Bana "Aynada ne görüyorsun?" dedi. Ne görüyor olabilirdim ki, "Kendimi tabii ki!" diye cevap verdim. "Hayır!" dedi ustam "Sen aynada sadece sana yetmeyen ayağını görüyorsun. Oysa ben, duyduğunu hemen kavrayan beynini, el attığı her şeyi ustalıkla şekillendiren maharetli ellerini ve baktığı şeyin en küçük detayını kaçırmayan gözlerini görüyorum. Bence sen de onların farkına varmalısın."

"Beynim, ellerim ve gözlerim mi?" dedim. O güne kadar hiç düşünmemiştim ama ustam haklıydı. Bu özelliklerimi fark eden başka kişiler de olmuştu. Bir müddet aynada kendimi seyrettim. Futbolcu olma hırslım, düşüncelerimi yalnız ayağıma yöneltmiş, kendimi yeterince tanımak için uğraşmamıştım. Ustamın söylediklerinin yanında fark etmediğim başka güzel özelliklerim de var mıydı acaba?

Bu olaydan sonra günlerim kendimi fark etmeye çalışarak geçti. İyi ve kötü özelliklerimi fark ettikçe, gelecekle ilgili önümdeki sis perdesi de aralanıyordu. Gelecekte nasıl bir yaşam istediğimi artık biliyordum. Kendi özelliklerime göre yeni hayaller kurmaya başladım ve o yolda sabırla ilerledim.

Hikâyem burada sona eriyor. Ha, söylemeyi unuttum; ben, şimdi bir kalp cerrahiyim. Yurt içi ve dışındaki şöhretim başarılı olduğumu kanıtlar sanırım. Hobi olarak da fotoğrafçılık yapıyorum. Şu ana kadar üç sergi açtım, bir fotoğrafım da ödül aldı.

Annemle babam artık yaşlandılar. Hastalıklarını yakından takip ediyorum. Her görüşmemizde babamın bana minnet ve gururla bakışı beni çok duygulandırıyor.

Futbolu ise hala seviyorum. Ara sıra oğlum Mehmet'le küçük maçlar yapar; bazen de futbol maçlarına gideriz.

Ustamsa artık emekli oldu. Geçen gün bir kalp ameliyatı geçirdi, ameliyatını ben yaptım. Ona olan borcumu başka nasıl öderim bilemedim.

Şimdi size soruyorum. Sizler, aynaya bakınca ne görüyorsunuz?

Hilal A. KUTLU

SORULAR

1. Mehmet Usta, Serkan'a aynaya bakmasını söylediğinde ona ne anlatmak istedi?
2. Serkan, aynaya bakınca kendisiyle ilgili hangi yeteneklerini fark etti?
3. Serkan'ın hikâyesi, kendi yeteneklerini keşfetmek isteyen biri için nasıl bir ilham kaynağı olabilir?

Etkinlik	Aklım Almıyor
Hedef Kitle	Temel Eğitim

Okuldan canı sıkkın bir şekilde geldi eve. Her gün mutlaka selam vererek içeri girer, annesini öpmeden odasına kesinlikle geçmezdi. Bu sefer sessiz bir şekilde odasına süzüldü. Nuray Hanım oğlunun canının sıkkın olduğunu anladı hemen. Yanına gidip bir öpücük kondurdu yanağına.

– "Neyin var canım oğlum, canın bir şeye mi sıkıldı?" diye sordu.

Konuşmak istemiyordu Emir.

– Biraz yalnız kalmam lazım, dedi annesine. Canı gerçekten sıkındı. Öğretmeninin söyledikleri aklından çıkmıyordu.

– "Nasıl olabilir bu?" diyordu. Böyle bir şey mümkün mü? Aklım almıyor.

Dünyada her gün sağlıksız sulardan 25.000 kişinin öldüğünü duymak ağır gelmişti Emir'in yüreğine. Öğretmeninin:

– Atılan çöpler dünyadaki canlıların ölümüne sebep oluyor, sözü tekrarlanıyordu zihninde. Hemen mahallede yakın arkadaşlarının olduğu gruba mesaj yazdı "Acilen parkta buluşmalıyız!" diye. Annesinden izin aldığı gibi parka koştu. Sabırsızlıkla beklemeye başladı. Arkadaşları gelir gelmez söze başladı:

– Öğretmenimin anlattıkları çok canımı sıktı arkadaşlar dedi. Mert:

– Hayrola! "Öğretmen sana kızdı mı yoksa?" dedi. Emir'in sınıf arkadaşı Fatih:

– Yoo, dedi. Öyle olsa ben duyardım! Emir araya girerek aklına takılan durumu anlattı hemen arkadaşlarına:

– Öğretmen kızmadı bana. Öyle bir şey değil canımı sıkan. Öğretmen, dünyada her gün 25.000 kişinin sağlıksız su nedeniyle hayatını kaybettiğini söyledi. Bunun sebebi bizmişiz. Attığımız her plastik toprağa karışınca yer altı sularını ve bütün su kaynaklarını etkiliyormuş.

– Biz ne yapabiliriz ki? "Yoksa bütün dünyayı kurtaracak bir fikir mi bulmayı düşünüyorsun?" dedi Ali alaycı bir tavırla.

– Başka çaresi olmadığı için kirli su içmek zorunda olan çocukları düşünüp empati yapmaya çağırıyorum sizi arkadaşlar. Bir yerlerden başlamalıyız bu duruma dur demek için, diye cevap verdi Emir. Belki dünyayı kurtaramayız ama en azından bazı canlıları kurtarırız, diye de ekledi.

– "Bir fikrin var mı o zaman?" diye sordu Mert. Emir fikirlerini peş peşe sıralamaya başladı:

– Bazı sloganlar bulabiliriz. Siz gelene kadar ben internetten araştırıp buldum birkaç cümle. Faydalı bilgiler yazıp binalarımızdaki posta kutularına atabiliriz. Öğretmenlerle konuşup yazdıklarımızı okul panosuna asabiliriz. "Çevre Dostu Şampiyonu" seçmek için bir kampanya başlatabiliriz...

Emir, düşüncelerini sıralamaya devam edecekti ama Ali araya girmekten başka çare olmadığını anladı:

– Dostum azıcık soluklan da biz de neler olduğunu algılayalım önce. Uçtun, son hızla gidiyorsun arkana bakmadan, diyerek durdurdu Emir'i.

Bütün arkadaşları gülmeye başladı Ali'nin sözlerine. Fatih durumun önemi kavramış olmalı ki Emir'in fikirlerini uygulamak için bir eylem planı oluşturmayı önerdi ve şöyle bir teklif sundu:

– Emir, sen sloganları söyle, ben bilgisayardan çıktı alıp getireyim. Ali ve Mert çöp atmanın çevreye verdiği zararları anlatan cümleler bulsun. Ali heyecanla atıldı:

– Yarın ilk iş okul müdürüne gidip fikrimizi açıklayalım. Ondan yardım isteyelim. Okul çıkışı da burda buluşup hazırladığımız cümleleri zarflara koyalım.

Emir arkadaşlarının bu kadar çabuk kendisine destek olacağını düşünmemişti. Büyük bir mutlulukla şunları söyledi:

– Önce yakınlarını uyar, demiyor mu Kur'an bize. O zaman bir fikrim daha var. Hazırladığımız cümleleri mesaj olarak akrabalarımıza da gönderelim.

– Dostum harika bir fikir, bana bunlarla gel dedi Mert neşeyle.

Emir, arkadaşlarıyla yaptığı harika planı Nuray Hanımla paylaşmak üzere sevinçle ve heyecanla eve koştu. Nuray Hanım böyle duyarlı bir oğlu olduğu için şükretti. Emir'in yanağına bir öpücük daha kondurarak:

– Seninle gurur duyuyorum oğlum. Operasyonunuzu tamamladıktan sonra beraberce arkadaşlarına bir sürpriz hazırlamaya ne dersin? Emir mutlulukla:

– Ben de seninle gurur duyuyorum anneciğim, dedi.

Ertesi gün aynı saatte herkes hazırlığını yapmıştı bile. Sıra operasyonu gerçekleştirmek için hazırladıkları yazıları posta kutularına atmaya ve okul panosuna asmak için işe koyulmaya gelmişti. Hazırladıkları cümleler birbirinden etkiliydi:

- Attığımız pet şişeler 450 yılda, plastik maddeler 1000 yılda yok oluyor. Hem de yok olurken toprağa zarar veriyor.
- 100.000 gereksiz yazışma durdurulsa, her yıl 150.000 ağaç kesilmekten kurtulur.
- Otomobil açık çeşmeyle yıkandığında yaklaşık 550 litre su boşa harcanır.
- Dünyadaki mevcut suların ancak %1'nin kullanılabilir durumda.
- Gidecek başka dünyamız yok...(vb.)

Operasyonu başarıyla tamamlayanlar, Emir'in daveti üzerine onun evine doğru yola koyulmuşlardı. Nuray Hanım'ın kendilerine hazırladığı hediyelerden habersizlerdi. O günden sonra anlamışlardı bir iyiliğin başka bir iyiliğin kapısını araladığını ve iyiliklerin kartopu gibi her geçen an büyüdüğünü...

Sevda DEMİRBAĞ BAYRAK

SORULAR

1. Plastik atıklar, çevreye ve canlılara nasıl zarar verebilir?
2. Dünya için bir iyilik yapmanız istense, ne yapardınız?
3. Bu hikâyeden ilham alarak arkadaşlarınızla ne tür projeler gerçekleştire bilirsiniz?

<https://youtu.be/oZel0X40EEY?si=Pc3-rkDLzptsdjYZ>

Video Tanıtıcı Notlar

Başlık: Bir deprem anında yapılması gerekenleri biliyor musunuz?

Hedef Kitle: Temel Eğitim-Ortaöğretim

Süre: 4 dakika 50 saniye

Konu: Deprem anında yapılması gerekenlerle ilgili farkındalık sağlamak

https://youtu.be/yQjUhzNMNe8?si=2OBW3Lc_R_saYKRk

Video Tanıtıcı Notlar

Başlık: Yangın Esnasında Yapılması Gerekenleri Biliyor Musunuz?

Hedef Kitle: Temel Eğitim

Süre: 3 dakika 31 saniye

Konu: Yangından korunmak için alınması gereken önlemler -
Yangın sırasında yapılması gerekenlere dikkat çekmek

<https://www.youtube.com/watch?v=IPkQdDeW6Xg>

Video Tanıtıcı Notlar

Başlık: Afet Farkındalık Eğitimi

Hedef Kitle: Ortaöğretim

Süre: 33 dakika 26 saniye

Konu: Afet öncesinde, afet sırasında ve afet sonrasında alınması gereken tedbirler

<https://www.youtube.com/watch?v=rvj0fRVOu3U>

Video Tanıtıcı Notlar

Başlık: Bir Tişörtün Yaşam Hikâyesi

Hedef Kitle: Temel Eğitim-Ortaöğretim

Süre: 3 dakika 0 saniye

Konu: Atıklarımızı azaltarak gezegenimizi korumak

MESAJINI GÜÇLENDİR

Ayet ve Hadisler

"Ey iman edenler! Zannın çoğundan kaçının. Çünkü zannın bir kısmı günahtır. Birbirinizin kusurunu araştırmayın. Biriniz diğerinizi arkasından çekiştirmesin..."

Hucurât, 49/12

"Yaptığınız işi güzel yapın; Allah işini güzel yapanları sever."

Bakara, 2/195

"Allah Teâlâ, birinizin yaptığı işi en iyi şekilde yapmasından memnun kalır."

Beyhakî, Şüabü'l-îmân, 4/334

"Kişiye günah olarak her duyduğunu söylemesi yeter."

Ebû Dâvûd, Edeb, 80

Özlü/Edebî Sözler

Görmeyi bilen göze dünya bir bahçedir ve çiçekler her yeredir.

Kemal SAYAR

Esma'ül Hüsnâ

EL-VÂRİS (cc):

- Kâinatın sahibi
- Dünyadaki her şeyin gerçek sahibi
- Varlığı sonsuza kadar devam eden

EL-VÂRİS İSMİ HAYATIMA NASIL YANSIR?

İhtiyaç sahiplerine karşı duyarlı davranırım.

Arkamda güzel izler bırakmaya çalışırım.

Çevre sorunlarına yol açabilecek davranışlardan kaçınırım.

Çevreyi ve canlıları korumak için girişimlerde bulunurum.

- Eğitici, öğrencilere Esmâü'l-Hüsnâ'nın açıklamasını yapar.
- Öğrencilere "Allah'ın güzel isimlerinden olan El- Vâris ismini hayatımıza nasıl yansıtabiliriz?" sorusunu sorar.
- Cevaplar alındıktan sonra eğitici, yukarıda verilen açıklamaları öğrencilerle paylaşır.

ÖĞRENCİLERİMİZİN KALEMİNDEN

Değerli Eğitimci,

ÇEDES Projesi kapsamında bu ay yapılan etkinliklerin öğrencilerinizin kişisel, sosyal, duygusal ve davranışsal açıdan gelişimlerine katkılarını, duygu ve düşüncelerini kendi özgün dilleri ile ifade edebilecekleri bir öğrenci mektubu şablonu aşağıda verilmiştir. Bu ay yaptığınız etkinliklere katılım sağlayan ve gönüllü olan öğrencilere mektup şablonunu ulaştırarak duygu, düşünce ve hislerini ifade edebileceklerine ilişkin açıklama yapınız.

Bu mektuplar yıl sonuna kadar muhafaza edilmelidir.

Sevgili ÇEDES Ailem,

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

VELİ ETKİNLİĞİ

1. Etkinlik

Etkinlik	Toplanma Alanı
Hedef Kitle	Aile Bireyleri-Okul
Amaç	Afet sonrası yapılması gerekenler ile ilgili bilinç oluşturmak.

Toplanma alanı; afet ve acil durumlar sonrasında geçici barınma merkezleri hazır olana kadar geçecek süre içerisinde yaşanacak paniği önlemek ve sağlıklı bilgi alışverişini sağlamak amacıyla halkın tehlikeli bölgeden uzaklaşarak toplanabileceği güvenli alanlardır.

Her ilde AFAD'a bağlı il afet ve acil durum müdürlüğü tarafından, afet anında ve sonrasında ailemizin bir araya gelebilmesi için toplanma alanı belirlenir. Bu toplanma alanlarına e-Devlet'e giriş yapıp afet ve acil durum toplanma alanları yazılarak ulaşılabilir.

- Veli etkinliği olarak;
 - ✓ Toplanma alanının adres ve koordinat bilgileri kaydedilir.
 - ✓ Aile bireyleri ile alan bilgisi paylaşılır.
 - ✓ Toplanma alanına gidiş için alternatif rotalar belirlenir.
 - ✓ Belirlenen rotalar kullanılarak aile bireyleri ile toplanma alanına gidilir.
 - ✓ Ailenin afet ve acil durum planı oluşturulur.

2. Etkinlik

Etkinlik	Sadeleşme Zamanı
Hedef Kitle	Aile Bireyleri
Amaç	Sahip olduklarını en verimli şekilde kullanma ve kullanmadıklarını başkalarıyla paylaşma bilinci oluşturma.

- Aile bireyleri kendilerine ait kullanmadıkları muhtelif ev eşyası, kıyafet, oyuncak, kitap vb. eşyaları kategorize ederek ayırır.
- Aile üyeleri, fazla ve kullanılmayan eşyaları değerlendirilmek üzere ilgili yerlere vererek evde sadeleşme yoluna giderler.
- Yapılan etkinlikle ilgili duygu paylaşımı yapılır.

Değerli Velilerimiz,

ÇEDES Projesi kapsamında bu ayki değerlerimiz; tasarruf ve duyarlılık...

Geleceğimizin teminatı olan çocuklarımız, bizler için en kıymetli hazinedir. Onların mutlu, bilinçli ve sorumluluk sahibi bireyler olarak yetişmesi en büyük arzumuzdur. Bu süreçte çocuklarımızın karakter gelişiminde aile ortamının ve anne-babanın tutumlarının büyük bir rol oynadığını unutmamalıyız.

Tasarruf ve duyarlılık değerleri, hem bireysel hem de toplumsal yaşamda önemli erdemlerdir. Çocuklarımızın bu değerlere sahip bireyler olarak yetişmesi için en etkili eğitim, şüphesiz ki evde başlar. Anne-baba olarak bizler, çocuklarımız için en güçlü rol modelleriz. Bizler sözlerimizle olduğu kadar, davranışlarımızla da onlara rehberlik ederiz.

Tasarruf bilinci, yalnızca maddi kaynakları korumakla sınırlı değildir. Zamanı verimli kullanmak, israf etmemek, doğaya ve çevreye duyarlı olmak da bu bilincin bir parçasıdır. Evde gereksiz harcamalardan kaçınmak, suyu ve elektriği bilinçli tüketmek, geri dönüşüme önem vermek gibi küçük ama etkili alışkanlıklar edinerek çocuklarımıza en güzel örneği sunabiliriz.

Duyarlılık ise yalnızca çevreye değil, insanlara, hayvanlara ve tüm canlılara karşı empati geliştirebilmekle mümkündür. Çocuklarımızın başkalarının duygularına saygılı, sosyal sorumluluk sahibi bireyler olmaları için onlara sevgi, paylaşım ve yardımlaşma gibi değerleri aşılamamız büyük önem taşır. Bu konuda bizlerin sergileyeceği hoşgörölü, saygılı ve anlayışlı tutumlar, onların hayata bakışını şekillendirecektir.

ÇEDES Değerler Kulübü olarak tasarruf ve duyarlılık konusunda öğrencilerimizin farkındalığını ve bilgi düzeyini arttırmak, bu değerleri içselleştirerek hayatlarını katmak konusunda destek olmak istiyoruz.

Hedeflerimize ulaşmada siz değerli velilerimizin destekleri bizim için çok önemlidir. Bu nedenle yapacağımız etkinlikler süresince sizlerin de bize destek olacağına inanıyoruz. Özellikle kaynaşma duygu düşünce ve fikir paylaşım amacıyla yapacağımız veli buluşmaları etkinliğinde sizleri de aramızda görmek bizler için mutluluk verici olacaktır.

Bu ay yapmayı planladığımız etkinliklerin etkili ve kalıcı olabilmesi için;

- ✓ Çocuğunuzla kulüp faaliyetlerinde yapılan etkinlikler hakkında sohbet etmenizi,
- ✓ Çocuklarınızla iletişiminizde olumlu söz ve eylemlere yer vermenizi,
- ✓ Kazanımları destekleyici anılarınızı paylaşmanızı,
- ✓ Değerlerin aktarımının sağlanabileceği ortamlarda çocuğunuzla birlikte daha çok bulunmanızı,
- ✓ Çocuğunuzun olumlu davranışlarını takdir etmenizi,
- ✓ Eğitici tarafından çocuğunuza verilen görevlerde onu destekleyici olmanızı,
- ✓ Söz, tutum ve davranışlarınızla çocuğunuza örnek olmanızı önemsiyor vereceğiniz destek için teşekkür ediyoruz.

Sevgi ve saygılarımızla,

MEBDinOğretimiTV

ÇEDES TÜRKİYE

cedesturkiye

cedes.meb.gov.tr
dinogretimi.meb.gov.tr

PUSULA

Çevre ve Değerlerde

Çevre Duyarlıyım Değerlerime Sahip Çıkıyorum Projesi Aylık Eğitici Kılavuzu-Nisan 2025

Tasarruf-Duyarlılık

ISBN: 978-975-11-8266-1

ÇEDES

*Çevreme Duyarlıyım
Değerlerime Sahip Çıkıyorum*

Millî Eğitim Bakanlığı

Din Öğretimi Genel Müdürlüğü

Emniyet Mahallesi Gazeteci Yazar Muammer Yaşar Cad.

MEB Beşevler Kampüsü F Blok 06560

Yenimahalle/Ankara